



แนวทางการประเมินผล ด้วยทางเลือกใหม่



ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544
กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม



สำนักงานทดสอบทางการศึกษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์แจกครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546

จำนวนพิมพ์ 50,000 เล่ม

© สงวนลิขสิทธิ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN : 974 - 269 - 3595



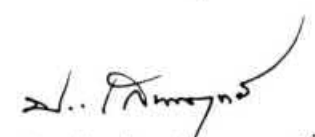
คำนำ

การวัดและประเมินผล เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาได้ข้อมูลทางการเรียน มาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนั้นการวัดผลประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องประเมินด้วย ทางเลือกใหม่หรือประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย มีความเที่ยงตรง และเชื่อมั่นได้ ผลการวัดและการประเมินแสดงถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนได้อย่าง แท้จริง และผู้เรียนนำความรู้ความสามารถไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

กรมวิชาการ โดยความร่วมมือจากครู-อาจารย์ ได้จัดทำเอกสารแนวทางการประเมิน ผลทางเลือกใหม่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 สาระ ดังนี้

1. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

กรมวิชาการ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ศักยานเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู- อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักวิชาการของกรมวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ในการจัดทำแนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 8 กลุ่มสาระ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมุ่งหวังว่าเอกสารชุดนี้ จะมีส่วนช่วยให้ครู-อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องได้แนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนา ให้เกิดประโยชน์ต่อไป


(นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 หลักการและเหตุผล	1
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4
หลักการของหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม.....	5
บทที่ 2 แนวทางการประเมินกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	8
หลักการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	15
ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผล ตามสภาพจริง	16
บทที่ 3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ	19
ขั้นตอนการกำหนดการประเมินสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา	19
การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่สัมพันธ์กับ สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มวิชา.....	20
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	34
บทที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	38
ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 - 3	39
ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 - 6	65
ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 - 3.....	81
ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 - 6.....	105
บทที่ 5 ข้อเสนอแนะการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้.....	124
บรรณานุกรม	126

บทที่ 1

หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุไว้ว่าในการจัดการศึกษาของรัฐบาลนั้น ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ อีกทั้งมีเจตนาที่จะให้การศึกษานั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ค้ำครองสิทธิ สร้างความเสมอภาคให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นแนวคิดในการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางจิตใจ ร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ สามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จากแนวคิดดังกล่าวทำให้การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลเปลี่ยนไป โดยมุ่งเน้นที่ตัวบุคคลเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการวัดผลประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเน้นองค์ความรู้ เน้นการฝึกปฏิบัติตามธรรมชาติของวิชาต่างๆ กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มวิชาที่ต้องเรียนตลอดตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มวิชาที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นพหุวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงวิชาต่างๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา และเมื่อเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นคือมัธยมศึกษา ก็จะแยกออกเป็นวิชาต่างๆ ซึ่งยังอยู่ภายในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่นกัน โดยปรากฏออกมาเป็นภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์โลก เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา เป็นต้น ลักษณะสำคัญของสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มวิชาที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน การจะบรรลุตามธรรมชาติและเป้าหมายดังกล่าว สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. **ความรู้** ความรู้ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความกว้างขวางมาก ไม่มีใครที่จะสามารถเรียนทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งหมด และนี่คือปัญหาที่สำคัญของการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่พยายามจะรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในศาสตร์ที่ประกอบกันอยู่ในกลุ่มวิชานี้ งานที่ทำทนายของนักสังคมศึกษาและครูสังคมศึกษาก็คือความสามารถที่จะคัดสรรสาระที่จะเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีคุณค่า จึงจำเป็นที่จะต้องรู้จักการใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกสาระที่จะเรียน เกณฑ์ในการพิจารณาก็คือ ให้พิจารณาว่าสิ่งที่จะนำมาเรียนมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีหรือไม่ นั่นก็หมายความว่า

การคัดเลือกสาระเนื้อหา มีใช้อยู่บนพื้นฐานของการที่จะให้ผู้เรียนเป็นนักประวัติศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ หรือเป็นนักวิชาการที่เชี่ยวชาญในความรู้ แต่เป้าหมายต้องเป็นไป เพื่อสร้างจิตสำนึกของการเป็นคนดีของสังคม เป็นประชาชนที่มีการศึกษา เข้าใจปัญหาสังคม เชื่อมโยงเข้ากับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนและของผู้อื่นได้ส่งเสริมความเข้าใจโลก ปฏิสัมพันธ์ ที่มนุษย์มีต่อกัน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มรดกทางวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือ ให้แก่ผู้เรียน ในการทำความเข้าใจอดีต เพื่อเป็นสาระในการเผชิญและตัดสินใจใดๆ เกี่ยวกับ ปัจจุบัน โดยตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นและวางแผนสู่ออนาคต

ดังนั้นความรู้ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงมีการผสมผสานการ ศึกษามานุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จิตวิทยา และ สังคมวิทยาเข้าด้วยกัน ไม่เพียงเท่านั้นกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ยังรวมถึง การศึกษาคุณลักษณะการเป็นคนดีของสังคม การเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วม การศึกษาความ เป็นไปของโลก พหุวัฒนธรรม กฎหมายศึกษา อาชีพศึกษาและประเด็นปัญหาร่วมสมัยต่างๆ นอกจากนี้ยังจะต้องบูรณาการสาระความรู้จากภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ประเทศ ปรชญา ศาสนา คณิตศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอีกด้วย

2. **ทักษะกระบวนการ** ทักษะกระบวนการในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ประกอบด้วยทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนา บุคลิกภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้รอบรู้ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทักษะทางวิชาการ ได้แก่ ทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน และการคิด ซึ่งนักเรียนต้องนำมาใช้ในการแสวงหาความรู้ จัดการกับความรู้ การนำความรู้ไปใช้และการ สร้างองค์ความรู้ใหม่

(1) การแสวงหาและจัดการกับข้อมูลความรู้ต่างๆ ทักษะด้านนี้ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการอ่าน ศึกษา สืบค้นข้อมูลความรู้ ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าทางสังคมศาสตร์ การสืบสวนความรู้ รวมทั้งความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(2) การคิดและนำเสนอแนวความคิดต่างๆ ทักษะด้านนี้ของกลุ่มสาระการ เรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด การจัดระบบข้อมูล การตีความ วิเคราะห์ สรุป ประเมิน และนำเสนอข้อมูล แสดงความ คิดเห็นต่างๆ โดยสื่อสารออกมาในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการเขียน การพูดที่สื่อความหมาย ให้กับผู้อื่น บนพื้นฐานที่มีเหตุผลและหลักการ เพื่อจะใช้สนับสนุนและประกอบการพิจารณา ตัดสินใจใดๆ ของบุคคลและสังคมได้อย่างฉลาดและมีประสิทธิภาพ

(3) การสร้างองค์ความรู้ใหม่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถสร้างความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดและหลักการ ได้ สามารถอธิบายความสัมพันธ์และความเป็นเหตุเป็นผลของเรื่องราวต่างๆ ได้ สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ กิดสร้างสรรค์ ศึกษาค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ของบุคคลและสังคมที่เราดำรงชีวิตอยู่ และนำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ในการวางแผน แก้ปัญหา ตัดสินใจในการดำเนินชีวิต

ทักษะทางสังคม ได้แก่ การร่วมมือและการมีส่วนร่วมในสังคม การดูแลรักษาเอาใจใส่ให้บริการ มีส่วนร่วมในสังคม พัฒนาความเป็นผู้นำ เห็นคุณค่า เคารพตนเองและผู้อื่น เห็นคุณค่าในความคล้ายคลึงและความแตกต่างของตนและของผู้อื่น เคารพในทรัพย์สินและสิทธิของผู้อื่น เคารพในกฎ กติกาของกฎหมาย และเคารพในความเป็นมนุษยชาติ และสรรพสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย

ทักษะกระบวนการเหล่านี้ ถือเป็นสาระในองค์ประกอบของหลักสูตรและการเรียนการสอน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ต้องบูรณาการเข้าไปในองค์ความรู้ต่างๆ และต้องเป็นจุดเน้นตลอดในการเรียนทุกชั้นปี ทุกรายวิชา จะนำมาสอนแยกต่างหากจากการศึกษาความรู้ต่างๆ ไม่ได้

3. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาทักษะเกี่ยวกับเจตคติ จริยธรรม และค่านิยม โดยผ่านประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะต่างๆ อย่างหลากหลาย ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น การรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน เคารพเหตุผล มีความยุติธรรม และห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง และขจัดข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี ยึดมั่นในความยุติธรรม ความเสมอภาค และเสรีภาพ มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี เห็นคุณค่าของการทำงาน การวิเคราะห์การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เทอดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่า อนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สรรพทานหลักธรรมของศาสนา

4. **บทบาทและความรับผิดชอบ** ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง การสอนต้องการให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบเบื้องต้นที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนให้ประสบความสำเร็จ การเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำเป็นต้องอาศัยความพยายามร่วมกันทั้งผู้เรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหาร ต้องมีบทบาทความรับผิดชอบร่วมกัน เตรียมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ต้องส่งเสริมบรรยากาศแวดล้อมที่จะทำให้เกิด การเรียนการสอนได้ดีที่สุด พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องสนับสนุนและช่วยเหลือการเรียนรู้ของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระหลัก (Strand)

- สาระที่ 1 ศาสนา : ศีลธรรมและจริยธรรม
- สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง : วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม
- สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ : การจัดการทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิต
- สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ : กาลเวลา ความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลง
- สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 : ศาสนา : ศีลธรรม และจริยธรรม

- มาตรฐาน ส 1.1 : รู้และเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ เห็นความสำคัญและสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส.1.2 : เชื่อมั่นในการทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม ยึดมั่นในศีลธรรม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง : วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

- มาตรฐาน ส 2.1 : พัฒนาและฝึกปฏิบัติตามหลักคุณธรรม สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิต และมีบทบาทในการเป็นพลเมืองดี อยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบอบการเมือง การปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์ : การจัดการทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิต

- มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจหลักการและกระบวนการทางเศรษฐศาสตร์ เห็นความสำคัญ และสามารถบริหารจัดการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง และส่วนรวมอย่างมีคุณธรรม
- มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจลักษณะและความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์ : กาลเวลา ความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลง

- มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจลำดับเวลา แนวคิด และวิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล เห็นคุณค่าของการศึกษาประวัติศาสตร์ และสามารถนำมาใช้วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ความสัมพันธ์ ความสำคัญและการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

- มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะทางกายภาพ กระบวนการ หน้าที่และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ (Space) เห็นความสำคัญของสรรพสิ่งที่มีความสัมพันธ์ และมีผลต่อกันและกัน สามารถใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำมาสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการสร้าง-สรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และปฏิบัติตนในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักการของหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. ศาสนา : ศีลธรรมและจริยธรรม

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปรัชญา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา มนุษยวิทยาที่มุ่งศึกษามาตรฐานความประพฤติของพลเมืองและการยกระดับภาวะทางจิต ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะ เกี่ยวกับ

จริยธรรม คุณธรรมที่ว่าด้วยหลักความประพฤติของคนดีและอุดมคติตามแนวความเชื่อของศาสนาที่บุคคลนับถือ

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับหลักจริยธรรม คุณธรรมในการควบคุมความประพฤติ สามารถนำความคิด ความเชื่อ และความศรัทธาทางศาสนาเป็นแนวทางให้ผู้เรียนมีอุดมคติในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดีบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

2. หน้าที่พลเมือง : วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นขอบข่ายสาระหลักที่มีแนวความคิดรวบยอดเกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา มนุษยวิทยา รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ โดยศึกษาระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีวัฒนธรรม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นกลุ่มศึกษาสถาบันทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคมมุ่งให้เกิดความเข้าใจต่อระบบการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศึกษาการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย และหลักกฎหมายที่สำคัญ องค์ประกอบของกระบวนการยุติธรรม ด้วยความคิดรวบยอดเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ชุมชน สังคม ที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงและแตกต่างกัน มีการขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในฐานะเป็นสมาชิกที่อยู่ร่วมกัน อันมีบรรทัดฐานทางสังคม มีระบบ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีทางสังคม สถาบันต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคม รวมทั้งสามารถวิเคราะห์สภาพสังคม วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ระหว่างสังคมไทยกับสังคมอื่นในโลก เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

นอกจากนี้ ผู้เรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะต้องเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ทางด้านระบบการเมือง การปกครองของประเทศต่างๆ ในโลก โดยเฉพาะระบบการเมือง การปกครองของประเทศไทยภายใต้รัฐธรรมนูญ ทั้งต้องเรียนรู้และเข้าใจรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ระบบการปกครองท้องถิ่น และกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องในชีวิตของคนไทย เพื่อจะได้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีทางประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมต่อสังคมอย่างมีเหตุมีผล

3. เศรษฐศาสตร์ : การจัดการทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิต

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่มุ่งให้ความเข้าใจว่ามนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างไร ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีความต้องการและความจำเป็นที่ไม่จำกัด ในขณะที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ในสังคมท่ามกลางทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ตลอดจนบทบาทของเทคโนโลยีที่มีต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ มีความสามารถที่จะฉลาดเลือก ประเมิน คิดพิจารณาผลที่เกิดจากทางเลือก และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

4. ประวัติศาสตร์ : เวลา ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ปรัชญา มนุษยวิทยา สังคมวิทยา และโบราณคดี ที่มุ่งให้ความเข้าใจว่าวิวัฒนาการ การดำเนินชีวิตของมนุษยชาตินั้น มีการสั่งสมมาตามกาลเวลาอย่างต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การศึกษาเรื่องราวในอดีต ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่า มนุษย์ในอดีตเผชิญปัญหาต่างๆ ในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร มีวิธีการจัดการกับปัญหาต่างๆ ทั้งที่ประสบความสำเร็จและความผิดพลาดอย่างไร เหตุการณ์และการกระทำในอดีตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในเวลาต่อมาอย่างไร อันจะเป็นการสร้างประสบการณ์และทางเลือกในการดำรงชีวิตแก่คนรุ่นหลังต่อไป

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของตน ของสังคมและของประเทศชาติ ว่ามีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงมาสู่ปัจจุบันอย่างไร มีความสามารถในการตีความและอธิบายนัยสำคัญของเหตุการณ์ ปัญหา และแบบแผนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เชิงประวัติศาสตร์ของประเทศและสังคมอื่นจากอดีตมาทำความเข้าใจปัจจุบัน และที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต

5. ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมศึกษา ประวัติศาสตร์ มนุษยวิทยา ที่มุ่งให้ความเข้าใจในเรื่องมิติสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในโลก ความสัมพันธ์ต่อกันและกันและการดำรงชีวิตของมนุษย์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในเชิงมิติสัมพันธ์ทั้งในส่วนของประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายลักษณะตำแหน่งแหล่งที่ แบบแผนและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม กิควิเคราะห์และตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติ และผลกระทบที่มีต่อโลก

บทที่ 2

แนวทางการประเมินกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พอสรุปได้ว่า *

1. กำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-Based Curriculum) (มาตรา 9 (3)) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกระบวนการประกันคุณภาพภายใน (มาตรา 47 และ 48) และโดยการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา (มาตรา 31)

2. การจัดการยึดหลักการให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้มีการพัฒนาสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น จึงให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (Learner Centered) การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงหรือการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)

4. การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ๆ (เป็น Representation หรือ Knowledge structure ไม่ใช่ body of knowledge) และนำความรู้นี้ไปใช้ได้ ซึ่งสามารถประเมินความสามารถจากการแสดงออกมา (Performance Assessment) ซึ่งมีลักษณะเป็นชิ้นงาน งาน ภาระงานหรือกระบวนการทำงาน ทั้งนี้โดยจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น

5. การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการ (Integration) ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและ

* อ้างจาก “การประเมินด้วยทางเลือกใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” โครงการพัฒนาเครื่องมือประเมินการศึกษาตามสภาพจริง ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดย ไตรรงค์ เจนการ และคณะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบกับให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ทั้งสิ้น

6. การประเมินเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงความรู้และความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาที่ถูกกำหนดไว้ การประเมินผลจะต้องควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นลักษณะการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ต่างจากแนวความคิดเดิมที่ประเมินเพื่อตัดสินได้-ตก, ผ่าน-ไม่ผ่าน หรือต้องการตัดเกรด หรือจัดระดับผลการเรียนโดยใช้แบบวัดหรือข้อสอบชนิดเลือกตอบมาเป็นเครื่องมือวัดกันเป็นส่วนใหญ่ (มาตรา 26)

7. การออกแบบการจัดการเรียนการสอน (Instruction Design) เป็นการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงออกของการมีองค์ความรู้ และสามารถนำองค์ความรู้ที่มีมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลของความสามารถที่แสดงออก (Performance Tasks) จะถูกประเมินโดยเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) ที่ได้รับการพัฒนาเชื่อถือได้ ดังนั้นแบบการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ผู้เรียนรู้ว่าตนเองต้องการเรียนรู้อะไร และทำอะไรได้ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน

หลักการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การจะทำให้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีคุณภาพในทุกรายวิชาและทุกชั้นปี ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน ผู้เรียนต้องได้เรียน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนกว้างและลึกซึ้ง

หลักการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. **จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย** โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ เป็นแนวคิด ความรู้ที่คงทน ยั่งยืนมากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่เป็นเนื้อหา ข้อเท็จจริงที่มากมายกระจัดกระจาย แต่ไม่เป็นแก่นสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและด้วยการประเมินผล ที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่า เขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง

2. **จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ** การบูรณาการตั้งแต่หลักสูตรหัวข้อที่จะเรียนเชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน บูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยมและจริยธรรมลงสู่การปฏิบัติจริง ด้วยการใช้แหล่งความรู้ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งสัมพันธ์กับสาระต่างๆ

3. **จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาค่านิยมจริยธรรม** จัดหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อนค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยผู้เรียนให้ได้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4. **จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย** คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ทั้งในส่วนตัวตนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะ จัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง ใส่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน

5. **จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ** ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงมีใช้การเรียนแต่เนื้อหาความรู้แต่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นนักแก้ปัญหา นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความเป็นไปในสังคมและในโลก พิจารณามนุษย์ พุด เขียน ประเมินคิดคำนวณ วิเคราะห์ สร้างจินตนาการต่อสู้และพากเพียร พยายามในเรื่องต่างๆ กันอย่างไร สังคมศึกษาเชื่อมโยงกิจกรรมที่มนุษย์ทำ โดยเน้นทั้งเรื่องวรรณกรรม ศิลปะ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้ากันด้วย

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเน้นการสอนแบบบูรณาการที่บูรณาการความรู้จากสาระวิชาต่างๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันในประเด็นปัญหาหรือเรื่องที่จะศึกษาการจัดวางหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้ จึงมักเป็นประเด็นปัญหาการบูรณาการ (integrated thematic unit) ลักษณะหน่วยการเรียนรู้แบบนี้จะนำมาจากแนวคิด ความคิดรวบยอด ปัญหา หรือโครงการ ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ที่เขาต้องแสวงหาและรวบรวมมา ประเด็นปัญหาหรือโครงการเหล่านั้น อาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาระหลักต่างๆ ในสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

จะเห็นได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนที่หลากหลายผสมผสานกันเหมือนกับการสอนอื่นๆ เพราะเหตุว่าไม่มีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว การสอนที่ดี คือ การสอนที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และเหมาะสมกับสถานการณ์ ตัวครูผู้สอนเองก็ต้องมีความยืดหยุ่น ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนพร้อมทั้งมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี การสอนสาระสังคมศึกษาจะสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด จึงต้องมีเทคนิคหลายประการ เช่น การสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบแยกรายวิชา หรือ รวบรวมวิชาอื่นๆ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นลำดับตามกระบวนการเรียนรู้และธรรมชาติของสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษา ในระดับช่วงชั้นนี้จะต้องเน้นการช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีทักษะ กระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการที่จะทำให้เขาเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในอันที่จะรักษาค่านิยมประชาธิปไตยที่หลอมรวมความเป็นชาติเอาไว้ได้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับประถมศึกษาต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาและใช้ทักษะ กระบวนการและข้อมูลต่างๆ ในโลกของเขาและในสังคม

ตลอดระยะเวลา 12 ปี ที่เรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้เรียนต้องเรียนทุกสาระหลักทั้ง 5 สาระในทุกชั้นปี สำหรับในชั้นประถมศึกษาตอนต้น การลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ จะเริ่มจากการให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่เขาค้นเคยได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตัวของเขาเอง และผู้คนที่อยู่รอบๆ ตัวเขา ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่เขาอยู่อาศัยแล้วเชื่อมโยงประสบการณ์ขยายไปสู่โลกกว้าง มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบ การร่วมมือกัน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างๆ เพราะผู้เรียนในวัยนี้เป็นวัยที่ไม่อยู่นิ่ง ชอบสำรวจ จึงควรให้เขามีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ได้ตัดสินใจเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคม ได้พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน ได้ฝึกหัดการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ และพัฒนาความเป็นพลเมืองดี

การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเอง ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ควรจะต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และเปรียบเทียบกับผู้อื่น ครอบครัว โรงเรียนและชุมชนอื่นในประเทศและในโลกพร้อมๆ กันไปด้วย ในลักษณะของการบูรณาการแนวคิดทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์จากการศึกษาแบบบูรณาการ แม้ว่าเด็กเล็กๆ จะยังไม่มีสมาธิเรื่องการลำดับเวลา เริ่มตั้งแต่ช่วงชั้นนี้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเรื่องปัจจุบันและอดีต ศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัว ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชุมชน และวันสำคัญต่างๆ การบูรณาการแนวคิดทางภูมิศาสตร์ ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ การทำความเข้าใจบรรทัดฐาน ค่านิยมประชาธิปไตย คุณธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ และจริยธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความยุติธรรม ความเสมอภาค ความรับผิดชอบ เสรีภาพ บุรณภาพ ความรักชาติ ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ ความเมตตา กรุณา เรื่องของอำนาจ หน้าที่อำนาจ และกฎหมาย

โดยสรุปสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนต้นควรมีลักษณะดังนี้ มีลักษณะบูรณาการโดยนำประเด็นแนวคิดทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้ง 5 สาระมาบูรณาการในการเรียนและให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์รอบๆ ตัว ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้าน และชุมชน ในสังคมอื่นทั้งในระดับประเทศและโลกตลอดจนควรพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องกาลเวลา อดีต ปัจจุบัน ในขณะที่ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ทั้งในบริบทของตนเอง ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้านและชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจเรื่องสถานที่และเวลาในชั้นที่สูงขึ้น

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6)

ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนควรจะได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคที่อยู่อาศัยในประเทศไทยกับของภูมิภาคอื่นในโลก การศึกษาเช่นนี้ จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาแนวคิดเรื่องภูมิภาค เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาคซีกโลกตะวันออก และซีกโลกตะวันตก เมื่อได้เรียนในช่วงชั้นที่สูงขึ้นต่อไปทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครองและสภาพเศรษฐกิจ ส่วนอีก 2 ปี ถัดไปในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนปลายนี้ จะเน้นการศึกษาความเป็นประเทศไทยให้มากขึ้นรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านของไทย ซึ่งไม่จำเป็นต้องศึกษาทุกประเทศอาจเลือกเป็นกรณีศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย

ในการศึกษาประเทศอื่นในภูมิภาคต่าง ๆ ผู้เรียนจะได้พัฒนาความเข้าใจในศาสนา สังคม วัฒนธรรม และค่านิยมจริยธรรม ที่ผู้คนในประเทศนั้น ๆ ยึดถืออยู่ รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองตลอดจนประวัติศาสตร์ของประเทศเหล่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่า สภาพสังคมในที่ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาอย่างไร มนุษย์มีส่วนร่วมต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นอย่างไร สภาพสังคมพัฒนามาสู่ปัจจุบันอย่างไร และแนวโน้มจะเป็นอย่างไรในอนาคต

ขณะที่ศึกษาเรื่องราวของจังหวัดภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ประเทศใกล้เคียงและภูมิภาคอื่นในโลก ในลักษณะกรณีศึกษานี้ ควรให้ผู้เรียนได้สำรวจแนวคิดต่าง ๆ ทางสังคม-ศาสตร์ ประเด็นคำถามเพื่อการเรียนรู้ในช่วงชั้นนี้ได้แก่ ผู้คนในสังคมนั้น จะมีค่านิยมจริยธรรมและความเชื่อความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมที่ผู้คนในสังคมนั้นอาศัยอยู่ การจัดระเบียบทางสังคมดำเนินชีวิตกันในสังคมนั้น มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

เป็นการขยายประสบการณ์ต่อเนื่องมาจากชั้นประถมศึกษาบูรณาการเช่นกันนอกจากนี้ผู้เรียนจะได้สำรวจในสิ่งที่เขาสนใจจากการเรียนวิชาเลือกต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดไว้ให้

การเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสดงความคิดเห็นในประเด็นปัญหาหลากหลายมุมมองที่เกิดขึ้นในสังคม

ประสบการณ์การเรียนรู้จากระดับประถมศึกษา ยังคงขยายต่อเนื่องมาในระดับนี้ ผู้เรียนควรจะต้องได้เรียนเรื่องราวความเป็นไปในโลกจากการศึกษาประเทศไทยของตนเอง เปรียบเทียบ

กับการศึกษาความเป็นไปของประเทศต่างๆ ในซีกโลกตะวันออกเพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่อง การอยู่ร่วมโลกเดียวกันที่ต้องพึ่งพากัน

นอกจากการศึกษาซีกโลกตะวันออกแล้ว ผู้เรียนควรได้ขยายประสบการณ์ต่อไปยัง ซีกโลกตะวันตก เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ การศึกษาภูมิภาคในเอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้ ทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมและ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ค่านิยม ศาสนาและจริยธรรม ด้วยวิธีการทาง ประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และสร้างมุมมองในอนาคตด้วยประเด็น คำถามเพื่อการเรียนรู้ ในช่วงชั้นนี้ยังคงเช่นเดียวกับระดับประถมศึกษาตอนปลาย ผู้คนใน สังคมนั้นเป็นใคร พวกเขาึดมั่นในศาสนา จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับ มนุษย์วิทยา จิตวิทยา สังคมวิทยา ศาสนาและจริยธรรม การศึกษาสภาพแวดล้อมที่เขา อาศัยอยู่ การจัดระบบระเบียบของสังคมการดำเนินชีวิตในสังคม การพัฒนาการ การ เปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจะ กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในสังคมประชาธิปไตย สาระ ที่ต้องเรียนต้องสอน จะเน้นความลึกซึ้งของการเรียนประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์โลก ภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภูมิศาสตร์โลก การเมืองการปกครองของไทยและในโลก เศรษฐกิจ ประเทศไทยและในโลก รวมทั้งศาสนาและจริยธรรม เพื่อส่งเสริมศักยภาพการศึกษาต่อใน ขั้นสูง การเป็นพลเมืองดี และเข้าใจสังคมไทยและสังคมโลก

หลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับช่วงชั้นนี้ ต้องการให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเลือกศึกษาให้ลึกซึ้งในสิ่งที่เขาสนใจเป็นวิชาเลือกด้วย การนำสาระหลักสาระใด สาระหนึ่ง มาเป็นแนวทางในการสร้างรายวิชา หรือรายวิชาที่มาจากแนวคิดหลายสาระหลัก รายวิชานี้จะต้องหลอมรวมประสบการณ์การเรียนรู้จากทุกสาระหลักของมาตรฐานหลักสูตร กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ก็เพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การจัดประเด็นหัวข้อที่ศึกษาให้มีแนวคิดกว้างขวาง การใช้ แหล่งความรู้ที่หลากหลายพร้อมๆ กับการวิเคราะห์แหล่งความรู้เหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียน เป็นผู้ที่สามารถจัดการเรียนของตนได้ ขึ้น่าตนเองได้ สามารถแสวงหาความรู้ได้ตลอดชีวิต สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องส่งผลอย่างสำคัญต่อ การพัฒนาการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากสาระของหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมดังกล่าว การจัดการเรียน การสอนจึงต้องมีการวางแผนให้มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน

ตามธรรมชาติของวิชาสังคมศึกษานั้น เป็นวิชาที่ด้วยสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหล่านั้น และมีคุณลักษณะต่างๆ อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในการจัดการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษาฯ จึงสมควรมีการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างค่อเนื่องขึ้นในตัวผู้เรียน โดยเฉพาะตัวผู้เรียนนั้นจะต้องมีการเตรียมตัวที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ให้สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนเองจะต้องเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เรียนรู้จากข้อมูลข่าวสารทั้งภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียนซึ่งเป็นความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นจะต้องแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ดังกล่าว รวมทั้งอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ที่สามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามระบอบประชาธิปไตยเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานของการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม

ส่วนการประเมินผลการศึกษาต้องใช้ระบบของการประเมินความสามารถจริง ซึ่งการประเมินสภาพจริงที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นวิธีการที่เป็นชีวิตจริง (Authentic Approach) ทำให้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเต็มศักยภาพของผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติในชีวิตจริงสามารถถ่ายโยง (Transfer) ไปสู่สถานการณ์ใหม่ได้ดีกว่าการนำความรู้จากการเรียนรู้ทั่วไป ที่ไม่ใช่สภาพชีวิตจริง
2. ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและการปฏิบัติอย่างมีความหมายต่อตัวผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนได้คิดงานเอง และปฏิบัติตามความคิดของเขาอย่างมั่นใจทำให้เกิดความมุ่งมั่น และทำให้เสร็จเพื่อจะได้เห็นผลแห่งการคิด และปฏิบัติ
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากคิด อยากทดลอง และปฏิบัติการ กำหนดปัญหาที่ท้าทาย ยั่วและเป็นไปได้ในชีวิตจริง นอกจากมีความหมายต่อผู้เรียนแล้วยังทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายอยากคิด และอยากทำให้สำเร็จ
4. เน้นให้ผู้เรียนคิด และปฏิบัติด้วยแนวทางของตนเอง (Self - directed Approach) แนวคิดของวิธีที่เน้นชีวิตจริง มุ่งให้ผู้เรียนแก้ปัญหาด้วยวิธีของตนเอง คิดวางแผนด้วยวิธีของตนเอง ปฏิบัติในสิ่งที่ตนชอบ ดังนั้นการกำหนดงานควรจะเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการคิด ไม่ควรเป็นงานที่ทำตามคำสั่ง (On - Commander Tasks) เพราะจะไม่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

5. ส่งเสริมให้นำความรู้จากหลายเนื้อหา หลายวิชา (Crossed Area) มาประยุกต์ใช้เป็นธรรมชาติของชีวิตจริงที่จะทำการสิ่งใดจะเป็นการวางแผนการหรือการแก้ปัญหา จะใช้ทักษะย่อยๆ กับเนื้อหาที่เป็นองค์ความรู้จากหลากหลายวิชามารวมการเข้าด้วยกัน

หลักการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner - Centered Assessment)*

1. จุดหมายเบื้องต้นของการประเมินผู้เรียนคือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความหมายสำคัญ

2. การกำหนดมาตรฐานความเป็นเลิศ และการออกแบบระบบการประเมินควรเป็นผลจากความเห็นร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความใส่ใจอย่างจริงจังของผู้เกี่ยวข้อง

3. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่แท้จริงออกมา และสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกำกับดูแลและประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ความรู้ ทักษะและยุทธศาสตร์ที่ประเมิน ควรเป็นอย่างเดียวกับที่นักเรียนใช้ในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรในชีวิตประจำวัน

5. การประเมินผลควรอาศัยข้อมูลจากการปฏิบัติการงานที่มีความหมาย สอดคล้องกับสภาพจริง (Authentic Tasks) และสอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอนในชั้นเรียน

6. การประเมินและการตัดสินผลการเรียนไม่ควรใช้ข้อมูลจากผลการสอบแบบทดสอบมาตรฐานเพียงอย่างเดียว เพราะจะไม่เป็นธรรมกับผู้เรียนที่มีความหลากหลายด้านความสามารถและผลสัมฤทธิ์

7. การประเมินต้องเป็นธรรมกับผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภาษา เชื้อชาติ เพศ และภูมิหลังทางผลสัมฤทธิ์จะเป็นเช่นใด

8. ระบบการประเมินควรจะเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ใช้ประโยชน์ข้อมูลการประเมิน ทำการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะๆ

9. การประเมินในชั้นเรียนควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลระยะยาวสำหรับใช้เป็นหลักฐานการพัฒนาและความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

10. ระบบการประเมินควรจะรวมถึงการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และปฏิกิริยาทางจิตพิสัย (Affective Reaction) ของผู้เรียนต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน นอกเหนือไปจากการวัดด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา และยุทธศาสตร์การคิด

* อ้างจาก “แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประเมินสภาพจริง” โครงการพัฒนาเครื่องมือประเมิน การศึกษาตามสภาพจริง ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดย ดร.ชอบ ดีชอ

11. การประเมินควรครอบคลุมถึงตัวอย่างผลงาน (Exhibits) Portfolios และการปฏิบัติจริงเพื่อเป็นหลักฐานบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกเหนือไปจากการทดสอบแบบ Paper-and-pencil

12. ผลการประเมินควรให้ข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นปัจจุบัน แก่ผู้เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ

13. การประเมินไม่ควรถือความถูกต้อง-ผิดของคำตอบอย่างเคร่งครัดและคับแคบ แต่ควรพิจารณาถึงคำตอบที่เป็นไปได้และสมเหตุสมผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากความผิดพลาด

14. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงออกซึ่งความรู้และความเข้าใจ อย่างสร้างสรรค์และอิสระ และไม่ควรจำกัดเพียงแค่โจทย์ปัญหาและคำตอบที่ได้เตรียมไว้ ล่วงหน้า

ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับการประเมินผลตามสภาพจริง

จากความมุ่งหมายและหลักการ การศึกษาในมาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน แหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ การประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน บทบาทผู้สอนคือเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ (Facilitate Teacher) การจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้เป็นการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกทักษะจากกระบวนการกลุ่ม และ สถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตน ดังนั้น วิธีการที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ของตนเองได้ คือ (กรมวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการ 2544 : 289)

1. ใช้วิธีการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ
2. เน้นการเรียนการสอนที่พัฒนาแนวคิด ความคิดรวบยอด เชื่อมโยงกับสิ่งที่ผู้เรียนเคยรู้มาแล้ว และตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนบ่อยๆ
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหารูปแบบการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและ พุดคุยถึงแนวความคิด และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. สอนให้ผู้เรียนรู้วิธีการจัดระบบระเบียบความคิดของตนเองด้วยการใช้กราฟฟิค จำพวกภาพวาด แผนภูมิ แผนผัง แผนภาพ โครงร่าง ตาราง และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
6. ใช้คำถามและวิธีการต่างๆ ในการสืบเสาะ ค้นหาความรู้ แก้ปัญหาและสังเคราะห์ ความคิดต่างๆ
7. ให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน
8. ปรับ ดัดแปลง สื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะอย่าง ของผู้เรียน
9. ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำงานกับสิ่งที่เขาเรียนในสถานการณ์จริง
10. ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงให้เห็นจริงว่าเขาได้เรียนรู้ และสามารถทำอะไรได้

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นสภาพที่แท้จริง (Authentic) ในขอบเขตที่ขึ้นอยู่กับชิ้นงาน ส่งเสริมให้เห็นถึงความสามารถในการทำงานเหมือนกับ ชิ้นงานตามสภาพที่แท้จริง ตามวัยของผู้เรียน ชิ้นงานตามสภาพที่แท้จริง (Authentic Task) ต้องเป็นการกำหนดให้ผู้เรียนมีเวลาอย่างเพียงพอต่อการวางแผน การลงมือทำงานได้ผลงาน สำเร็จสมบูรณ์ การได้ประเมินผลการทำงานด้วยตนเองและได้มีการปรึกษาร่วมกับผู้เรียนด้วยกัน หรือมีผู้ประเมินที่ได้คัดเลือกไว้ การประเมินตามสภาพจริงต้องตัดสินโดยใช้เกณฑ์ (Criteria) หรือมาตรฐาน (Standard)

จากการกำหนดหน่วยการเรียนรู้/รายวิชาดังกล่าวแล้วจึงต้องมีการออกแบบกิจกรรม หรือภาระงานที่อยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. วัดสมรรถภาพ หรือผลการเรียนรู้ที่ต้องการวัดได้โดยตรง
2. วัดได้ทั้งสาระการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย ทักษะการปฏิบัติงาน กระบวนการคิด คุณธรรมที่พึงประสงค์ตามภาระงานนั้น
3. ภาระงาน ต้องใช้ความรู้ และทักษะทางวิชาการเพื่อการปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จ โดยความรู้นั้นจะต้องใช้การประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนไปใช้
4. เงื่อนไขของงานที่กำหนดขึ้น ต้องคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับลักษณะการทำงานที่เป็นไปตามสภาพของภาวะการณ์นั้นๆ หรือการทำงานของผู้อย่างใหญ่
5. เกณฑ์การประเมิน ใช้เกณฑ์เดียวกับการประเมินการทำงานตามสภาพจริง และต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ต้องการ



บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

การประเมินผลการเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาต่างๆ ซึ่งจำแนกเป็นรายวิชาต่างๆ และประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มวิชาที่มีสาระหลักประกอบด้วย สาระ 5 สาระ ดังนี้

- สาระที่ 1 ศาสนา : ศีลธรรมและจริยธรรม
- สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง : วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม
- สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ : การจัดการทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิต
- สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ : กาลเวลา ความต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลง
- สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากแต่ละสาระหลักในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะเชื่อมโยงกันให้เห็นภาพทั้งอดีตและปัจจุบัน สาระหลักนี้ช่วยให้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ เรื่องราวที่ซับซ้อนจากอดีตและปัจจุบัน และความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จากการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยกำหนดเป็นมาตรฐานแต่ละสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น หลักการประเมินผลในชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน ต้องมีการออกแบบกิจกรรมหรือเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยต้องกำหนดมาตรฐาน กำหนดบริบทของปัญหา ออกแบบภาระงาน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนั้น ในการประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มวิชา จึงต้องทำการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อกำหนดการออกแบบกิจกรรมหรือหน่วยการเรียนรู้

ขั้นตอนการกำหนดการประเมินสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา

1. การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่ม
2. การกำหนดหน่วยการเรียนรู้/หรือรายวิชา
3. กำหนดการวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้
4. การกำหนดเกณฑ์การประเมินและผู้ประเมิน

การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มวิชา

การดำเนินการขั้นนี้เป็นการเตรียมการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับการประเมินผล เป็นการนำเอามาตรฐานสาระหลักมาวิเคราะห์ให้สัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อจุดประสงค์ดังนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
2. กำหนดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นและสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะพิจารณาถึงผลการเรียนรู้ทั้งด้านสาระการเรียนรู้รายวิชา ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่จะเกิดขึ้นในแต่ละมาตรฐานช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ ผู้วิเคราะห์ต้องพิจารณาว่าผลการเรียนรู้เหล่านั้น จะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ในด้านใดบ้าง จาก 3 ด้าน คือ

- 1) ความรู้ตามสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามมาตรฐานช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ชั้น ๆ
- 2) ความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ของสถานศึกษา
- 3) การเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ผลการเรียนรู้ที่กำหนดจากการวิเคราะห์ ทำให้พิจารณาได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชา จะมีความเชื่อมโยงกับวิชาอื่นใดบ้าง เช่น เชื่อมโยงกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์

3. จากการวิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ทำให้สามารถพิจารณาว่า มาตรฐานการเรียนรู้ใดควรจะทำการเรียนการสอนในระดับใด เช่น จะสอน ป. 1 หรือ ป. 2 หรือทั้ง ป.1 และ ป.2 ในช่วงชั้นนั้น ๆ

4. พิจารณากลุ่มสาระที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระที่วิเคราะห์ได้ว่า แต่ละมาตรฐานช่วงชั้นนั้น จะต้องสัมพันธ์กับกลุ่มสาระใดบ้าง ในการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นร่วมกับสาระการเรียนรู้ต้องวิเคราะห์ให้ครบทั้งช่วงชั้นนั้น ดังตัวอย่างแผนผังการวิเคราะห์

แผนผังการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ช่วงชั้นปีที่ 1 - 3

สาระที่ 1 ศาสนา			สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง			สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์			สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์			สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์		
มาตรฐาน ส 1.1.....			มาตรฐาน ส 2.1.....			มาตรฐาน ส 3.1.....			มาตรฐาน ส 4.1.....			มาตรฐาน ส 5.1.....		
มาตรฐาน ช่วงชั้นที่	สาระ การเรียนรู้	ผลการ เรียนรู้	มาตรฐาน ช่วงชั้นที่	สาระ การเรียนรู้	ผลการ เรียนรู้	มาตรฐาน ช่วงชั้นที่	สาระ การเรียนรู้	ผลการ เรียนรู้	มาตรฐาน ช่วงชั้นที่	สาระ การเรียนรู้	ผลการ เรียนรู้	มาตรฐาน ช่วงชั้นที่	สาระ การเรียนรู้	ผลการ เรียนรู้
1.-----			1.-----			1.-----			1.-----			1.-----		
2.-----			2.-----			2.-----			2.-----			2.-----		
3.-----			3.-----			3.-----			3.-----			3.-----		
มาตรฐาน ส 1.2.....			มาตรฐาน ส 2.2.....			มาตรฐาน ส 3.2.....			มาตรฐาน ส 4.2.....			มาตรฐาน ส 5.2.....		
1.-----			1.-----			1.-----			1.-----			1.-----		
2.-----			2.-----			2.-----			2.-----			2.-----		
3.-----			3.-----			3.-----			3.-----			3.-----		

การกำหนดหน่วยการเรียนรู้

การกำหนดหน่วยการเรียนรู้หรือสาระของกลุ่มวิชา ในขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดหน่วยการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ไม่ได้สัมพันธ์กับสาระอื่น แต่เป็นการบูรณาการเฉพาะสาระหลัก 5 สาระ ของสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในขั้นนี้มีวิธีการดังนี้

1. พิจารณาจากการวิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ในแต่ละสาระหลัก ทั้ง 5 สาระ มาพิจารณาร่วมกัน รวมทั้งผลการเรียนรู้ที่ได้วิเคราะห์ไว้ เพื่อกำหนดเป็นชั้นในการจัดการเรียนการสอน

2. การกำหนดชั้นการเรียนการสอนในช่วงมาตรฐานช่วงชั้นหนึ่งๆ อาจจะใช้การสอนในระดับชั้น 1 ระดับชั้น 2 หรือ 3 ระดับชั้นก็ได้

แนวทางในการวิเคราะห์ในหัวข้อ 1 และ 2 ดังตาราง

ตาราง การนำผลการเรียนรู้แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น นำมาจัดเรียงกันเพื่อพิจารณาคัดเลือกหน่วย

	สาระที่ 1 มาตรฐาน ส 1.1	สาระที่ 2 มาตรฐาน ส 2.1	สาระที่ 3 มาตรฐาน ส 3.1	สาระที่..... มาตรฐาน ส.....
มาตรฐานช่วงชั้นที่.....	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
.....	1-----	1-----	1-----	-----
.....	2-----	2-----	2-----	-----
.....	3-----	3-----	3-----	-----
มาตรฐานช่วงชั้นที่.....	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
.....	1-----	1-----	1-----	-----
.....	2-----	2-----	2-----	-----
.....	3-----	3-----	3-----	-----
กลุ่มสาระที่เกี่ยวข้อง	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
.....	1-----	1-----	1-----	-----
.....	2-----	2-----	2-----	-----
.....	3-----	3-----	3-----	-----

3. จากการพิจารณาในข้อ 1 และ 2 แล้ว กำหนดบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงหลักการจัดการเรียนการสอนที่มีความหมายต่อผู้เรียน การสอนที่บูรณาการ การสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม การสอนที่ทำทฤษฎี การสอนที่เน้นการปฏิบัติ ในการจัดหน่วยการเรียนรู้ ต้องกำหนดระดับชั้น ชั่วโมงเรียน และขอบข่ายสาระของวิชา ที่นำมารวมกันว่าต้องสอดคล้องกัน สอนเชื่อมโยงกันได้

ดังนั้น ในการแบ่งหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นจะแบ่งเป็นกี่หน่วยก็ได้ แต่ใน 3 ชั้นปี ต้องเรียนให้ครบตามมาตรฐานช่วงชั้นที่กำหนด ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

1. ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมใน กิจกรรมของห้องเรียน ได้ฝึกหัดการตัดสินใจ
3. ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียนและชุมชนในลักษณะ การบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ - รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จัก การออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
4. ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่-พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจ ขั้นที่สูงต่อไป

ช่วงชั้นที่ 2 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

1. ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัดและภาคของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทาง กายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมือง การปกครอง และสภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย
2. ได้รับการพัฒนาความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตาม หลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนา มากยิ่งขึ้น

3. ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี ของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

4. ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆ ของประเทศไทย กับ ประเทศเพื่อนบ้าน

5. ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การ ทำความเข้าใจในภูมิภาคซึ่งโลกตะวันออกและตะวันตก เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทาง สังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ช่วงชั้นที่ 3 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

1. ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข

2. ได้เรียนรู้ และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ได้รับการพัฒนาแนวคิดและขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย กับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

4. ได้รับการพัฒนาแนวคิด และวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็น ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

1. ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตาม ความประสงค์ได้

3. ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของ ชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข

4. ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

5. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

การกำหนดแผนการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้*

การกำหนดแผนการเรียนรู้ จากการศึกษาได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ไว้ในรายปี หรือรายภาคแล้ว ในรายปีหนึ่งๆ ประกอบด้วยหลายหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งต้องนำหน่วยการเรียนรู้เหล่านั้นมาจัดเป็นแผนการเรียนรู้ (แผนการสอนเดิมนั้นเอง) รูปแบบของการกำหนดทำแผนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ แล้วแต่ทางสถานศึกษาจะกำหนด ในที่นี้ขอนำเสนอตัวอย่างของรูปแบบของแผนการเรียนรู้ดังนี้



* อ้างจาก “แนวทางการวัดและการประเมินผล กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม”
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สกลโกสม

จากแผนการเรียนรู้ตามแบบนี้มีคำชี้แจงในการจัดทำแผนดังนี้

1. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ เป็นคำอธิบายที่ได้จัดทำไว้แล้วของสถานศึกษา ที่เกิดจากการประชุมของคณะครูอาจารย์ของโรงเรียน ซึ่งจะได้กำหนดเวลาในการเรียนหน่วย การเรียนรู้นั้น พร้อมทั้งกำหนดชื่อไว้

2. บูรณาการกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นการระบุไว้ให้ผู้สอนได้รับรู้ว่า ได้มีการบูรณาการจากกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระใด และมาตรฐานใดที่นำมาจัดเป็นหน่วย การเรียนรู้ในหน่วยนี้

3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นการระบุให้เห็นว่า แผนการเรียนรู้นี้มีผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังอะไรบ้าง และแต่ละผลการเรียนรู้นั้นต้องมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามลำดับขั้น ของจุดประสงค์การเรียนรู้อะไรบ้าง ดังนั้น ในข้อนี้จึงมีทั้งผลการเรียนรู้และจุดประสงค์การ เรียนรู้ ผลการเรียนรู้แต่ละข้อมีจุดประสงค์การเรียนรู้หลายข้อ และผลการเรียนรู้ในแต่ละข้อ จะมีจำนวนจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่เท่ากัน

4. ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เป็นการระบุให้ผู้สอนได้รับรู้ถึงการเชื่อมโยง ระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ในหน่วยนี้เข้าด้วยกัน หรือเพื่อความตระหนักในการ ทบทวนความรู้พื้นฐานให้แก่ผู้เรียน

5. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการกำหนดกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ ประสพการณ์จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน เป็นการสอนที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ นั่นคือผู้สอนต้อง กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเกิดความคิด การสร้างองค์ความรู้ มีความสามารถในการจัดการ เกิดทักษะ กระบวนการคิด อ่าน เขียน ได้ ตามมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุตามผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในหน่วย การเรียนรู้และเกิดคุณสมบัติในด้านการอ่าน คิด และเขียนเชิงวิเคราะห์ มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามที่กำหนด แผนการจัดการเรียนรู้ใน 1 หน่วยการเรียนรู้ อาจจะมีแผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้หลายแผนสำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่มีเวลาในหน่วยการเรียนรู้นั้นมากกว่า 1 สัปดาห์ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะมีความต่อเนื่องกัน แผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้นั้นเป็นการระบุขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และระบุชื่อกิจกรรม การเรียนรู้ที่ผู้สอนจะกำหนดให้กับผู้เรียนเป็นภาระงานหรืองาน

6. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนออกแบบให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงาน เป็นการมอบหมายภาระงาน เป็นการกำหนดภาระงานให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการ ค้นคว้าจากการอ่าน คิด และเขียน รวมทั้งการฝึกทักษะกระบวนการ การใช้ความรู้จากที่ ได้เรียนมา หรือเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้เก่าและใหม่ที่เชื่อมโยงกัน

7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวัดและการประเมินต้องเป็นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อให้สอดคล้องกัน การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โดยมุ่งให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ไปปฏิบัติงานสถานการณ์จริงหรือคล้ายจริง ผู้สอนและผู้เรียนร่วมมือกันออกแบบกิจกรรม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยทำการวัดและประเมินขณะทำกิจกรรมหรือระหว่างการเรียนการสอน ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดูความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ให้สะดวกต่อการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ดังนั้น การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องระบุให้ชัดเจนว่า ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ใดบ้าง คะแนนที่จะให้เป็นสัดส่วนเท่าไร ระหว่างภาระงานที่กำหนดในแต่ละภาระงานนั้น และจะต้องมีการสอบวัดในเรื่องใดบ้าง ซึ่งต้องกำหนดให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ นั้นๆ

8. แผนการวัดและประเมินการเรียนรู้ ในการวัดและการประเมินผลหน่วยการเรียนรู้ ได้กำหนดการวัดโดยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้หรือภาระงาน เพื่อให้ผู้เรียนตอบสนอง เป็นการแสดงออกของความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งถือว่าการทำภาระงานหรือกิจกรรมของผู้เรียนเป็นการเสนอแนะแนวทางแก้ไขของผู้สอนระหว่างการทำงานด้วยตนเองของผู้เรียน เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และได้ค้นพบความรู้ใหม่ ตลอดจนแนวคิดในการแก้ปัญหา กระบวนการวัดและการประเมินเป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนสามารถนำผลไปใช้เพื่อการประเมินผลการเรียนได้ และใช้ประกอบกับการประเมินที่ใช้แบบทดสอบด้วยเครื่องมือหลายแบบ เช่น แบบเลือกตอบ แบบถูก/ผิด แบบจับคู่ แบบเขียนตอบ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดระหว่างการทำกิจกรรมของผู้เรียน ได้แก่ การทดสอบ การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบบันทึก แบบวิเคราะห์ และการสำรวจ

สิ่งที่ต้องประเมิน ผู้สอนต้องกำหนดให้ได้ว่าจะประเมินจากภาระงานใด ให้นำภาระงานนั้นมาเขียนไว้ เช่น ต้องประเมินจากการทำงานกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในกิจกรรมที่ชื่อว่า “ปฏิทินของฉัน” ผู้สอนจะต้องกำหนดได้ว่า จะวัดหรือประเมินในประเด็นใดบ้าง เขียนใส่ไว้ในประเด็นการประเมินซึ่งต้องให้สอดคล้องกับมาตรฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น และนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลต้องเป็นไปเพื่อวัด ทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ หลักคุณธรรม จริยธรรม นำผลการประเมินมาใช้เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องสอบเพื่อวินิจฉัยตัวผู้เรียน เพื่อการจัดการศึกษา และต้องสะท้อนให้เห็นการให้

ความยุติธรรมแก่ผู้เรียนทุกคน จากการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนจะมีการวัดความสามารถ และการชี้แนะให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังนั้นการวัดเพื่อนำผลมาประเมินต้องเกิดมาจากกิจกรรม หรือภาระงานที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ครูจึงต้องเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม ภาระงานที่เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และได้เป็นผู้ที่มีทักษะกระบวนการการแสดงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

การกำหนดเกณฑ์การประเมินและผู้ประเมิน*

การประเมินความสามารถ (performance assessment) เป็นการประเมินโดยการมอบหมายให้ผู้เรียนทำการงานหรือสร้างชิ้นงานเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้นำเสนอภาระงานหรือชิ้นงานออกมา การประเมิน ภาระงานหรือชิ้นงานที่ประเมินความสามารถ ต้องการให้ผู้เรียนได้นำความรู้มาประยุกต์ใช้และนำทักษะต่างๆ จากหลายแหล่งมานำเสนอ โดยคาดหวังว่าผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายของการเรียนรู้ เกิดทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะทางคุณธรรมที่พึงประสงค์ ที่เป็นผลจากการที่ผู้เรียนต้องนำความรู้และทักษะต่างๆ มาสร้างชิ้นงาน หรือทำงานทุกเป้าหมายการเรียนรู้

ดังนั้นการประเมินเป็นการประเมินผลผลิตที่ผู้เรียนได้ผลิตขึ้นและกระบวนการที่ผู้เรียนใช้เพื่อให้เกิดผลผลิตเกิดผลสำเร็จภายใต้เป้าหมายการเรียนรู้ อาจจะประเมินทั้งสองหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง (ทั้งผลผลิตและกระบวนการ) การให้คะแนน (scoring rubric) เป็นชุดที่มีข้อความเกี่ยวเนื่องกันของกฎเกณฑ์ที่เราใช้ในการประเมินคุณภาพความสามารถของผู้เรียน กฎเกณฑ์เหล่านี้จะอยู่ในรูปแบบของมาตราวัดการจัดอันดับคุณภาพ (rating scale) หรือแบบสำรวจรายการ (checklist) เราจะใช้การให้คะแนนแบบนี้ประเมินเป้าหมายการเรียนรู้หนึ่งๆ หรือส่วนหนึ่งของความสามารถ

ลักษณะการประเมินเช่นนี้เป็นการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics for Scoring)

ซึ่ง หมายถึง “กฎ” หรือ “กติกา” (Rule) หมายถึง แนวทางในการให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งสามารถที่จะแยกแยะระดับต่างๆ ของความสำเร็จในการเรียน หรือการปฏิบัติของนักเรียนได้อย่างชัดเจนจากดีมากไปจนถึงต้องปรับปรุงแก้ไข

รูปแบบของเกณฑ์การประเมินนั้นผู้จำแนกไว้หลายลักษณะ ดังนี้

1. จำแนกเป็น 2 ประเภท Julia Jasmine (1993 : 9-13) และ Concetta Doti Ryan (1994 : 27-29) ได้จำแนกเกณฑ์การประเมินออกเป็น 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

* อ้างอิงจาก เกณฑ์การประเมิน “Rubric Assessment” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์

1.1 เกณฑ์การประเมินในภาพรวม (Holistic Rubric) คือ แนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากภาพรวมของชิ้นงาน โดยจะมีคำอธิบายลักษณะของงานในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน เกณฑ์การประเมินในภาพรวมนี้เหมาะที่จะใช้ในการประเมินทักษะการเขียน สามารถที่จะตรวจสอบความต่อเนื่อง ความคิดสร้างสรรค์ และความสละสลวยของภาษาที่เขียนได้

ตัวอย่างของเกณฑ์การประเมินในภาพรวม (ทักษะการเขียน)

ระดับคะแนน	ลักษณะของงาน
3 (ดี)	- เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ - มีการจัดระบบการเขียน เช่น มีคำนำ เนื้อหาและบทสรุปอย่างชัดเจน - ภาษาที่ใช้ เช่น ตัวสะกด และไวยากรณ์ มีความถูกต้องสมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย - มีแนวคิดที่น่าสนใจ ใช้ภาษาสละสลวย
2 (ผ่าน)	- เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ - มีการจัดระบบการเขียน เช่น มีคำนำ เนื้อหาและบทสรุป - ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน - ใช้ศัพท์ที่เหมาะสม
1 (ต้องปรับปรุง)	- เขียนไม่ตรงประเด็น - ไม่มีการจัดระบบการเขียน - ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน - ใช้ศัพท์ที่เหมาะสม
0	- ไม่มีผลงาน

เกณฑ์การประเมินในภาพรวมส่วนใหญ่จะประกอบด้วย 3-6 ระดับ เกณฑ์การประเมิน 3 ระดับจะเป็นที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากการใช้เกณฑ์ 3 ระดับ นั้นจะง่ายต่อการกำหนดรายละเอียด ซึ่งจะยึดเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย สูงกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากง่ายต่อการกำหนดค่าแล้วยังง่ายต่อการตรวจให้คะแนนอีกด้วย เนื่องจากความแตกต่างระหว่าง

ระดับของเกณฑ์ทั้ง 3 ระดับนั้น จะแตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่ถ้าใช้ 5 หรือ 6 ระดับ ความแตกต่างระหว่างระดับจะต่างกันเพียงเล็กน้อย ซึ่งทำให้ยากต่อการตรวจคะแนน ถ้าต้องการใช้เกณฑ์ 5 หรือ 6 ระดับ วิธีการที่จะช่วยในการกำหนดเกณฑ์ง่ายขึ้น ผู้สอน อาจจะสุ่มตัวอย่างงานของนักเรียนมาตรวจแล้วแยกเป็น 3 กอง เป็นงานที่มีคุณภาพดี ปานกลาง และไม่ดี แล้วตรวจสอบลักษณะที่เป็นตัวแยกระหว่างงานที่มีคุณภาพไม่ดี ลักษณะเหล่านี้จะมาเป็นรายละเอียดของแต่ละระดับ (Ryan, 1994 : 28-29)

1.2 เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงาน ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนน โดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานในส่วนนั้นๆ ในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างของเกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (การเขียนเชิงสร้างสรรค์)

ระดับ คะแนน	แนวคิด	การจัดระบบ	การเลือกคำ	โครงสร้างของ ประโยค	กลไก ในการเขียน
4	- แนวคิดทั้งหมดใหม่ริเริ่ม - จุดเน้นสอดคล้องกับชื่อเรื่อง - มีรายละเอียดสนับสนุนแนวคิด	- แนวคิดทั้งหมดมีความต่อเนื่อง - มีจุดเริ่มส่วนกลางส่วนท้าย - มีการจัดลำดับอย่างมีเหตุผล	- เลือกใช้คำหลากหลายได้อย่างเหมาะสม - คำที่ใช้ขยายแนวคิดได้อย่างชัดเจน	- เขียนได้ชัดเจน - เขียนประโยคได้ครบถ้วนสมบูรณ์ - มีความหลากหลายของความยาวของประโยคที่ใช้	- ผิดน้อยมากหรือไม่มีเลย
3	- แนวคิดใหม่มีอยู่บ้าง - จุดเน้นสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	- แนวคิดส่วนใหญ่มีความต่อเนื่อง - มีจุดเริ่มส่วนกลางส่วนท้าย	- การเลือกใช้คำหลากหลายมีอยู่บ้าง - ส่วนใหญ่ใช้คำที่เหมาะสม	- ประโยคส่วนใหญ่เขียนได้ชัดเจน - เขียนประโยคง่ายๆ	- มีที่ผิดพลาดบ้าง

ระดับ คะแนน	แนวคิด	การจัดระบบ	การเลือกคำ	โครงสร้างของ ประโยค	กลไก ในการเขียน
	- มีรายละเอียด สนับสนุน แนวคิดเป็น ส่วนใหญ่	- มีการจัด ลำดับอย่าง มีเหตุผล	- คำที่ใช้ สนับสนุน แนวคิด	- ความยาว ของประโยค ที่ใช้มีความ หลากหลาย บ้าง	
2	- แนวคิดใหม่ มีน้อย - จุดเน้น ไม่สอดคล้อง กับชื่อเรื่อง - มีรายละเอียด สนับสนุน แนวคิดค่อนข้างน้อย	- บางแนวคิด มีความ ต่อเนื่อง - มีจุดเริ่ม ส่วนกลาง ส่วนท้าย - มีการจัด ลำดับอย่างมี เหตุผล น้อยมาก	- การเลือกใช้ คำสั้น ๆ ขาดความ หลากหลาย - บางคำมี ความเหมาะสม - คำที่ใช้ ไม่ค่อย สนับสนุน แนวคิด	- บางประโยค ไม่ชัดเจน - ใช้ประโยค ย่อยๆ - มีความ หลากหลาย น้อยมาก - ไม่มีความ หลากหลาย	- มีที่ ผิดพลาด ค่อนข้าง มาก
1	- แนวคิด ไม่สมบูรณ์ - ไม่มีจุดเน้น - ไม่มีรายละเอียด	- บางแนวคิด มีความ ต่อเนื่อง น้อยมาก - ไม่มีจุดเริ่ม ส่วนกลาง ส่วนท้าย - ไม่มีการจัด ลำดับอย่าง มีเหตุผล	- การเลือกใช้ คำไม่เหมาะสม - คำที่ใช้ ไม่สนับสนุน แนวคิด	- ประโยค ไม่ชัดเจน - ใช้ประโยค ย่อยๆ น้อย มาก - ไม่มีความ หลากหลาย	- มีที่ ผิดพลาด อย่าง ร้ายแรง
0	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่ทำ

2. จำแนกเป็น 3 ประเภท A. Oosterhof (1996) ได้แบ่งรูปแบบการให้คะแนนเป็น 3 อย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ ไชยโส (2541 : 380-388) ที่กล่าวถึงระบบการให้คะแนนหรือเกณฑ์การประเมินในรูปแบบของการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) สรุปได้ว่า ระบบการให้คะแนนที่นำมาใช้ในการประเมินการปฏิบัติมี 3 ประเภท ซึ่งระบบการให้คะแนนแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดมากน้อยในการใช้ความเหมาะสมสำหรับการให้คะแนนผลงาน กระบวนการคิด การปฏิบัติ และทักษะทางสังคม ดังนี้คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklists) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) และแบบการให้คะแนนผลรวม (Holistic Scoring)

2.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklists) ประกอบด้วยรายการของพฤติกรรมและคุณลักษณะที่สามารถให้คะแนนได้ 2 แบบ คือ มีหรือไม่มีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านี้ วิธีการนี้เหมาะกับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ซับซ้อน ที่สามารถแบ่งออกเป็นชุดของพฤติกรรมหรือคุณลักษณะย่อยๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น การผ่าตัดกระต่าย การแบ่งครึ่งมูม การทำให้เครื่องขังสมดุล การจัดเตรียมเครื่องบินที่เสี่ยง หรือการผูกเชือกกรองเท้า สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ต้องการลำดับขั้นตอนในการแสดงออกที่สามารถบ่งชี้ได้ชัดเจน และกำหนดรายการกระทำ เหล่านั้นในแบบตรวจสอบรายการ แบบตรวจสอบรายการสามารถบันทึกได้หลายแบบ เช่น ใช่หรือไม่ใช่ มีหรือไม่มี 0 หรือ 1 คะแนน และอาจจะเพิ่มช่องให้ผู้ประเมินบันทึกได้ว่าไม่มีโอกาสได้สังเกตการปฏิบัตินั้น ในบางกรณีอาจให้คะแนน +1 ในพฤติกรรมทางบวกที่เกิดขึ้น และ -1 สำหรับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง และ 0 ในกรณีที่ไม่มีโอกาสได้สังเกต

2.2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) นำมาใช้เพื่อให้คะแนนคุณลักษณะของการปฏิบัติที่ซับซ้อน มีการตัดสินใจถึงคุณลักษณะเหล่านั้นไม่เพียงแต่มีหรือไม่มี และใช่หรือไม่ใช่เท่านั้น แต่จะต้องให้ผู้ประเมินตัดสินใจถึงระดับของการปฏิบัติที่แสดงออกมาด้วยมาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข (Numeric Rating Scales) เป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุด รูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่ารูปแบบนี้ ต้องการให้ผู้สร้างแบบประเมินกำหนดคุณลักษณะ (Trait) ที่สำคัญที่สุดที่จะสังเกตได้จากผลงาน กระบวนการทำงานหรือการปฏิบัติ และในแต่ละคุณลักษณะ ผู้สร้างจะกำหนดตัวเลขแต่ละคุณลักษณะนั้น โดยทั่วไปใช้ 1 ถึง 5 สเกล ซึ่งแสดงระดับของการปฏิบัติในแต่ละคุณลักษณะนั้น โดยผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ที่แสดงถึงรายการคุณลักษณะแต่ละส่วนนั้น ตั้งแต่รายการที่มีประสิทธิภาพหรือคุณภาพมากที่สุด จนกระทั่งน้อยที่สุดในแต่ละสเกล ซึ่งผู้กำหนดการให้คะแนนดังกล่าวจะต้องตอบคำถามพื้นฐานการได้มาซึ่งรายการคุณลักษณะที่แสดงคุณภาพที่ดีที่สุด ถูกต้อง

ที่สุด จนกระทั่งไม่ดีที่สุด หรือผิดพลาดมากที่สุดว่าคืออะไร และอะไรคือความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดขึ้นได้บ้างที่นักเรียนจะได้คะแนนน้อยลงในคุณลักษณะนั้น

2.3 การให้คะแนนผลรวม (Holistic Scoring) การให้คะแนนแบบนี้ต้องการให้ผู้ประเมินให้ความสนใจที่จะประเมินภาพรวมของการปฏิบัตินั้น และกำหนดคุณภาพหรือคุณค่าของการปฏิบัตินั้นเป็นตัวเลข เมื่อมีคุณภาพก็จะได้คะแนนมากกว่า ซึ่งใช้เพื่อประเมินการสอบเรียงความ รายงาน หรือผลงานทางศิลปะ เช่น งานแสดงการเดินรำหรือการแสดงดนตรี การให้คะแนนผลรวมเป็นระบบการให้คะแนนที่ผู้ให้คะแนนมองภาพคุณภาพรวมของผลงานมากกว่าการมองรายละเอียดในแต่ละคุณลักษณะหรือความสามารถที่กำหนดไว้ในการวัด เหมาะกับการวัดผลงานมากกว่าการปฏิบัติ

การรวมคะแนนจากระบบการให้คะแนนต่างๆ ในการประเมินการปฏิบัติต้องให้นักเรียนได้แสดงออกในพฤติกรรมที่หลากหลาย และในแต่ละพฤติกรรมก็มีระบบการให้คะแนนต่างๆ กัน ดังนั้น ผู้ประเมินควรกำหนดระบบการรวบรวมคะแนนจากระบบต่างๆ เข้าด้วยกัน

ผู้ประเมิน

ผู้ประเมินผลงานและกระบวนการของนักเรียนมีหลายกลุ่ม เช่น ผู้สอน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาความสามารถของผู้ประเมิน และความมุ่งหมายของการประเมินด้วย

ในขั้นสุดท้ายนี้เป็นขั้นตอนที่จะนำผลการวัดความสามารถจริงนำมาประเมินความสามารถของนักเรียน

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการกำหนดภาระงานหรือกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ประพฤติดำเนินการหรือกระทำที่ได้แสดงถึงความรู้ ทักษะ กระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับวัยและลักษณะของวิชา ดังนั้น การออกแบบภาระงาน มีหลักการในการคิดดังนี้

1. มาตรฐานของภาระงาน หมายถึง ภาระงานหรือกิจกรรมที่กำหนดขึ้น ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้หรือแสดงความสามารถอะไรบ้าง ได้ปฏิบัติงานนั้นให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานของงานหรือมาตรฐานของภาระงาน จะเป็นตัวกำหนดให้เห็นว่าต้องใช้ความรู้ ทักษะ และกระบวนการดำเนินการอย่างไร

2. การกำหนดภาระงานหรือกิจกรรม ต้องพิจารณาองค์ประกอบดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาระงาน/กิจกรรมกับผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะของภาระงานหรือรูปแบบของกิจกรรมต้องเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน

2.2 การกระทำกิจกรรมหรือภาระงานนั้น ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (คุณธรรม จริยธรรม)

2.3 มีการกำหนดเครื่องมือวัดผลงาน การปฏิบัติงาน ผลผลิตที่เกิดขึ้น

2.4 กำหนดเกณฑ์การประเมินผลงานจากข้อมูลที่ได้วัดได้นั้น

3. ภาระงานหรือกิจกรรมที่กำหนดต้องมีทั้งผลงาน การปฏิบัติงานและกระบวนการทำงาน และในการกำหนดภาระงานนั้น มีหลักดังนี้

3.1 ผู้สอนจะต้องให้แนวทางในการปฏิบัติอย่างกว้างๆ ให้ข้อคิดหรือเสนอแนวทางในการได้มาซึ่งภาระงานนั้น

3.2 ภาระงานที่กำหนด ต้องมีข้อพิจารณาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะต้องใช้การค้นคว้าจากการอ่าน การสังเกต การสัมภาษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทุกรูปแบบ โดยผู้สอนเป็นผู้สร้างเงื่อนไขให้เกิดการกระทำเช่นนั้น เช่น การตอบคำถามจากสถานการณ์ในการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือหมู่บ้าน อาจจะขอให้ไปสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้านตามแนวคิดในเรื่องนี้ หรือค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของท้องถิ่น แนวทางการแก้ปัญหาจากสถานการณ์อื่นๆ เพื่อนำมาเป็นข้อคิดในการแก้ปัญหาในเรื่องนี้

3.3 มีการบันทึกข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ โดยมีหลักฐานอ้างอิง

3.4 มีการลงสรุปประเด็น หรือแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งภาระงานอาจจะต้องพิจารณาลงสรุปประเด็นต่างๆ ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยการประชุมกลุ่ม หรือทำงานเป็นบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงาน

3.5 ผลงานต้องได้รับการนำเสนอในที่ประชุม โดยการให้นำเสนอในชั้นเรียน เพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่มผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและลงสรุปประเด็นที่สำคัญ และข้อเสนอแนะที่ควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

3.6 มีการแก้ไขปรับปรุงงานที่ได้นำเสนอแล้ว เพื่อเกิดการเรียนรู้

3.7 การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องประเมินจากการทำกิจกรรม/ภาระงานนั้น ในการประเมินจะต้องประเมินให้ครบทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมนั้น ผู้ประเมินจะต้องกำหนด

3.7.1 สิ่งที่ต้องประเมิน หมายถึง จะประเมินในเรื่องใด เช่น การบันทึกข้อมูลจากการทำภาระงานนั้น

3.7.2 ผู้ประเมิน ให้ระบุว่าการบันทึกข้อมูลนี้ใครเป็นผู้ประเมิน เป็นครูหรือเพื่อน

3.7.3 ประเด็นการประเมิน หมายถึง การกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่ต้องประเมินว่ามีคุณลักษณะอย่างไร ให้กำหนดเป็นประเด็นการประเมินหรือเกณฑ์การประเมินสิ่งนั้น เช่น การบันทึกข้อมูลที่ดี มีเกณฑ์ว่า

- 1) ครอบคลุมตามจุดประสงค์
- 2) ถูกต้องตามความเป็นจริง
- 3) มีหลักฐานอ้างอิง
- 4) ได้สาระสำคัญที่ตรงประเด็น
- 5) เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน/ภาระงาน

3.7.4 การให้ระดับคะแนนตามเกณฑ์การประเมินนั้น ให้พิจารณาว่าการบันทึกข้อมูลนั้นถ้ามีครบถ้วนทั้ง 5 รายการแล้วนั้น จะให้คะแนนเท่าใด เป็นการกำหนดคะแนนของการประเมินคุณลักษณะของการบันทึกข้อมูลนั้น

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หรือภาระงานที่กำหนดให้ผู้เรียนทำนั้น ขึ้นอยู่กับผู้สอนจะกำหนด ในที่นี้จะกำหนดเป็นตัวอย่างสำหรับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

กิจกรรมที่.....ชื่อ.....(ชื่อภาระงาน)

ผลการเรียนรู้

1.
จุดประสงค์การเรียนรู้.....
1.1
1.2
2.

เป้าหมายการปฏิบัติงาน/ชิ้นงานของผู้เรียน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน/ชิ้นงาน/ภาระงาน

แหล่งการเรียนรู้

หลักฐานการเรียนรู้ (ผลงานของผู้เรียน)

การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือ

เกณฑ์การประเมินและคุณลักษณะที่ประเมิน

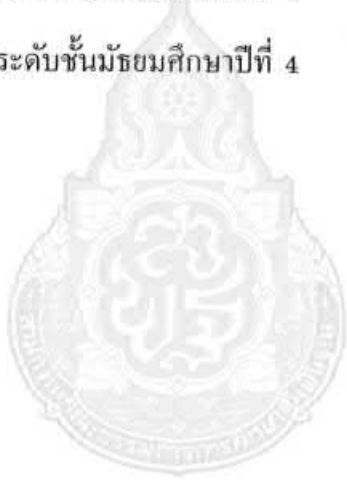
เกณฑ์การประเมิน	คุณลักษณะ	คะแนน			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง

บทที่ 4

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การนำเสนอตัวอย่างของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม-ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้นำเสนอเป็นตัวอย่างทั้งหมด 4 ระดับชั้น คือ

- ตัวอย่างที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- ตัวอย่างที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- ตัวอย่างที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- ตัวอย่างที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4



ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 1

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ชื่อหน่วย คุณค่าของบุคคล
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 4 ชั่วโมง

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ความรู้เบื้องต้นเรื่องความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ หลักธรรมเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความกตัญญูกตเวที การเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย ในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว การอ่านและการเขียนช่วงเวลา วัน เดือน ปี ตามแบบปฏิทิน

บูรณาการกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 มาตรฐาน ส 1.1
สาระที่ 2 มาตรฐาน ส 2.1 สาระที่ 4 มาตรฐาน ส 4.1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการ ได้แก่ กลุ่มสาระภาษาไทย และ คณิตศาสตร์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. รู้และเข้าใจประวัติพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
 - จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.1 บอกประวัติพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือได้
 - 1.2 ระบुकุณค่าของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือได้
2. รู้และเข้าใจหลักธรรมเบื้องต้นของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้
 - จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.1 บอกหลักธรรมเบื้องต้นในการอยู่ร่วมกันได้
 - 2.2 บอกความหมายของหลักธรรม เรื่องความกตัญญูและหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันได้
3. รู้และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว
 - จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 3.1 บอกบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกที่ดีของบุคคลในครอบครัว และการปฏิบัติตามวิถีทางประชาธิปไตยภายในครอบครัวได้

- 3.2 บอกความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของตนกับบุคคลอื่นในครอบครัวได้
- 3.3 บอกเหตุและผลที่ต้องปฏิบัติตนในฐานะสมาชิก โดยปฏิบัติตามหลักธรรมและวิถีทางประชาธิปไตยได้
- 3.4 ระบุแนวทางในการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวได้
4. เข้าใจการแบ่งช่วงเวลา วัน เดือน ปี ตามแบบปฏิทินไทย
 - จุดประสงค์การเรียนรู้**
 - 4.1 บอกความหมายของ วัน เดือน ปี
 - 4.2 อ่าน วัน เดือน ปี จากปฏิทินได้
 - 4.3 บอกความสัมพันธ์ระหว่าง วัน เดือน ปี
 - 4.4 เขียน วัน เดือน ปี ได้
 - 4.5 ระบุความรับผิดชอบของตนในการทำหน้าที่ในแต่ละวันได้
5. มีคุณธรรม จริยธรรมตามวัย
 - 5.1 ความกล้าในการเสนอผลงาน
 - 5.2 ความมีวินัย
 - 5.3 ความตั้งใจในการทำงาน
 - 5.4 การแก้ไขผลงาน
 - 5.5 การส่งงานตามกำหนด

ความรู้และทักษะพื้นฐานที่สำคัญ

1. การนับเลขและการเขียนตัวเลข
2. การเขียนชื่อบุคคล พ่อ แม่ พี่ น้อง ผู้เกี่ยวข้อง
(ถ้าไม่มีพื้นฐานเหล่านี้ต้องสอนพื้นฐานก่อน)

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กำหนดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น 4 แผนๆ ละ 60 นาที รวมทั้งหมด 240 นาที โดยแต่ละแผนการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เวลา 60 นาที

1. ผู้สอนนำภาพศาสนาของศาสนาต่างๆ มาให้นักเรียนดู เพื่ออธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศาสนา และคุณค่าของศาสนา ตลอดจนสาเหตุของการนับถือศาสนา
2. อธิบายให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ชื่อภาระงาน “ศาสนาที่ฉันนับถือ” แล้วตอบคำถามข้อที่ 1 ในเวลาเรียน

3. ผู้สอนอ่านคุณค่าของศาสนาให้นักเรียนฟังและเขียนให้ดูบนกระดาน ให้นักเรียนเขียนตัวสะกดตาม แล้วให้ตอบคำถามข้อที่ 2

4. ผู้สอนตรวจผลงาน ข้อ 2 และสรุปผลให้ผู้เรียนเขียนเพิ่ม และให้ตอบคำถามข้อที่ 3

5. ผู้สอนให้ผู้เรียนตอบคำถามข้อที่ 3 แล้วสนทนาเพื่อให้นักเรียนเขียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา

6. มอบหมายงานไปทำภาระงานที่ 2 เรื่อง “ครอบครัวของฉัน”

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เวลา 60 นาที

1. ผู้สอนนำโครงสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัวพร้อมทั้งอธิบายเกี่ยวกับ

1.1 ความสัมพันธ์กันในครอบครัว

1.2 บทบาทและหน้าที่ของบุคคลในครอบครัว

1.3 คุณธรรม ความกตัญญู และหลักธรรมของการอยู่ร่วมกัน

2. ให้ผู้เรียนนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อภาระงาน “ครอบครัวของฉัน” มาให้พิจารณาหน้าที่ของแต่ละคนและให้นักเรียนเขียนลงในช่องว่าง

3. ผู้สอนสรุปและให้นักเรียนเขียนลงในช่องว่างที่เว้นไว้

3.1 การอยู่ร่วมกัน คุณธรรม ความกตัญญู

3.2 ความสุขภายในครอบครัว

3.3 บทบาทและหน้าที่ของบุคคล

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เวลา 60 นาที

1. ผู้สอนนำสื่อการสอน ได้แก่ ปฏิทินแบบต่างๆ ที่มี วัน เดือน ปี ในปัจจุบัน

2. ผู้สอนชี้แจง และแนะนำให้ผู้เรียนได้เข้าใจเกี่ยวกับ

2.1 ความหมายของ วัน เดือน ปี

2.2 ข้อสังเกต หรือสัญลักษณ์ที่แสดงถึงวัน ในแต่ละเดือน

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง วัน เดือน ปี

3. การปฏิบัติตนเองตามบทบาทและหน้าที่ในแต่ละวัน เดือน และ ปี

4. ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามภาระงานที่ 3 ชื่อ “ปฏิทินของฉัน” โดยให้เลือกทำปฏิทินในเดือนเกิดของตนเอง

5. ผู้สอนตรวจผลงานผู้เรียน สรุปข้อบกพร่องให้ผู้เรียนได้แก้ไขจนเสร็จเรียบร้อย

6. มอบหมายภาระงานที่ 4 ชื่อ “ความประทับใจ” ให้ทำเป็นการบ้าน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เวลา 60 นาที

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านความประทับใจของผู้เรียนจากภาระงานที่ 4 ให้เพื่อน ๆ ฟัง
2. ผู้สอนสรุปสิ่งที่ก่อให้เกิดความประทับใจของแต่ละคน
3. ให้ผู้เรียนเขียนเพิ่มในการงานว่า จะตั้งใจทำอะไรที่ดีเพิ่มลงไปในการงานของผู้เรียน
4. ผู้สอนสรุปประเด็นความสำคัญของการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้/ภาระงาน

ภาระงานที่ 1 ชื่อ “ศาสนาที่ฉันนับถือ”

ภาระงานที่ 2 ชื่อ “ครอบครัวของฉัน”

ภาระงานที่ 3 ชื่อ “ปฏิทินของฉัน”

ภาระงานที่ 4 ชื่อ “ความประทับใจ”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประจำหน่วยการเรียนรู้

1. จากการทำภาระงานที่ 1	15	คะแนน
2. จากการทำภาระงานที่ 2	15	คะแนน
3. จากการทำภาระงานที่ 3	15	คะแนน
4. จากการทำภาระงานที่ 4	15	คะแนน
5. คุณธรรมและจริยธรรม	15	คะแนน
รวม	75	คะแนน

ให้นำคะแนนจากกิจกรรมการเรียนรู้/ภาระงานนี้ไปรวมกับคะแนนสอบรวมประจำหน่วยอีก 25 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน

แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ต้องประเมิน	ประเด็นการประเมิน	หลักฐานการประเมิน และวิธีการ
ความรู้	1. ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ 2. เข้าใจหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา 3. ความเข้าใจเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี 4. บอกวิธีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี	ผลงานจากภาระงาน การตรวจมีเกณฑ์ ในการพิจารณา ภาระงาน
ทักษะ/กระบวนการ	1. สำคัญของการนำเสนอผลงานจากภาระงานแต่ละชิ้น 2. การทำงานเป็นขั้นตอน มีระเบียบและมีความสวยงาม 3. ผลสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย 4. การเขียนตัวอักษรและตัวเลข	ผลงานแต่ละภาระงาน โดยการตรวจผลงาน และสังเกตการทำงาน กลุ่ม
คุณธรรม จริยธรรม	1. กล้าเสนอผลงาน 2. ความมีวินัย 3. ความตั้งใจในการทำงาน 4. การแก้ไขผลงาน 5. การส่งงานตามกำหนด	การสังเกตและการ บันทึกพฤติกรรม

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ดี (3)	พอใช้ (2) (ผ่าน)	ปรับปรุง (1)
1. ความรู้ 1.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ	1. เขียนระบุคุณค่าของศาสนาได้ 2. สื่อความหมายได้ครบ 3. สะกดถูกต้อง	- เขียนระบุคุณค่าของศาสนาได้ครบ แต่ใช้สำนวนภาษาสื่อความไม่ได้ดี มีการสะกดผิดต่ำกว่า 3 แห่ง	- เขียนระบุคุณค่าได้ไม่ครบ สื่อความได้ไม่ดี มีการสะกดผิดเกิน 3 แห่ง
1.2 เข้าใจหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา	1. เขียนบอกคุณค่าของการกระทำที่ดีได้ 2. ระบุเหตุผลการกระทำได้ถูกต้อง 3. ระบุหน้าที่ของตนตามหลักธรรมได้	- ขาดรายการที่ระบุ 1 รายการจาก 3 รายการ	- ขาดรายการที่ควรเขียน 2 ใน 3 รายการ
1.3 บอกวิธีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี	1. บอกหน้าที่ของตนต่อครอบครัวได้ 2. บอกการปฏิบัติตนต่อผู้ปกครองได้ 3. บอกวิธีการปฏิบัติตนได้ 4. บอกวิธีการที่ควรปฏิบัติได้เมื่อมีปัญหา	- ขาดรายการใดรายการหนึ่งใน 4 รายการ	- ขาดรายการ 2 รายการ ใน 4 รายการ
1.4 มีความเข้าใจเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี	1. เขียนเลขลงในปฏิทินได้	- ขาด 1 รายการ ใน 3 รายการ หรือเขียนตัวเลขผิดเกิน 5 แห่ง	- ขาด 2 รายการใน 3 รายการ

ประเด็นการประเมิน	ดี (3)	พอใช้ (2) (ผ่าน)	ปรับปรุง (1)
	2. ระบุวันได้ (จันทร์-อาทิตย์) 3. ระบุเดือนได้ (มกราคม- ธันวาคม)		
2. ทักษะ/กระบวนการ 2.1 สำคัญ ของการนำเสนอ ผลงานจากภาระงาน แต่ละชิ้น	1. ได้สาระของงาน ตามที่กำหนด 2. ตรงประเด็น 3. ได้จากข้อเท็จจริง ของตนเอง	- ตรงประเด็น แต่ ได้สาระไม่ครบถ้วน เป็นข้อเท็จจริง ของตนเองบาง ส่วน	- ไม่ตรงประเด็น
2.2 การทำงานเป็น ขั้นตอน มีระเบียบ และความสวยงาม ของผลงาน	1. ทำงานเป็นขั้นตอน ตามลำดับ 2. มีความสวยงาม 3. ทำงานเป็นระเบียบ เรียบร้อย	- ขาด 1 รายการ ใน 3 รายการ	- ขาด 2 รายการ ใน 3 รายการ
2.3 ผลสำเร็จของ งานที่ได้รับมอบหมาย	- ทำงานได้ครบถ้วน ตามงานที่ได้รับ มอบหมายใน แต่ละครั้ง	- ขาด 1 รายการ	- ขาด 2 รายการ
2.4 การเขียนตัว อักษรและตัวเลข	- เขียนตัวอักษรและ ตัวเลขได้ถูกต้อง สวยงาม	- เขียนตัวอักษรและ ตัวเลขได้ถูกต้อง แต่ไม่สวยงาม	- เขียนตัวอักษรและ ตัวเลขไม่สวยงาม สะกดผิดเกิน 20% ของทั้งหมด
3. คุณธรรม จริยธรรม 3.1 กล้าเสนอ ผลงาน	1. พุดเสนอผลงาน ในกลุ่มหรือในชั้น เรียน หรือนำเสนอ โดยการบอกเล่า อย่างน้อย 3 ชิ้นงาน จาก 4 ชิ้นงาน	- นำเสนอผลงานได้ 2 ชิ้นงาน	- ไม่นำเสนอหรือนำ เสนอเพียง 1 ชิ้น งาน

ประเด็นการประเมิน	ดี (3)	พอใช้ (2) (ผ่าน)	ปรับปรุง (1)
3.2 ความมีวินัย	1. ขณะทำงานปฏิบัติตามกติกาที่ได้ตกลงกัน 2. ไม่รบกวนบุคคลอื่นในการทำงาน	- ไม่รบกวนผู้อื่นแต่ปฏิบัติตามกติกาเป็นส่วนใหญ่	- ไม่ปฏิบัติตามกติกาและรบกวนผู้อื่น
3.3 ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน	1. มีสมาธิในการปฏิบัติงาน 2. ปฏิบัติงานจนสำเร็จ	- ไม่มีสมาธิในการปฏิบัติงานแต่พยายามปฏิบัติงานจนสำเร็จ	- ไม่มีสมาธิในการปฏิบัติงานและงานไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา
3.4 การแก้ไขผลงาน	- แก้ไขผลงานตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจนเสร็จสิ้นทุกชิ้นงานและถูกต้อง	- แก้ไขผลงานเสร็จสิ้นทุกชิ้นงานแต่ไม่ถูกต้องเป็นบางชิ้นงาน	- แก้ไขผลงานไม่เสร็จ หรือเสร็จเพียงบางชิ้น และไม่มีความถูกต้อง
3.5 การส่งงานตามกำหนดเวลา	- ส่งงานตรงตามกำหนดทุกครั้ง	- ขาดส่งงาน 1 ใน 4 ของงานที่ได้รับมอบหมาย	- ขาดส่งงาน 2 ใน 4 ของงานที่ได้รับมอบหมาย

เกณฑ์ในการตัดสิน

1. ให้นำคะแนนที่ได้จากผลงานนี้ไปรวมกับคะแนนสอบรวมประจำหน่วยอีก 25 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน
2. เกณฑ์ในการตัดสินขึ้นอยู่กับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

ภาระงานที่ 1 ศาสนาที่ฉันนับถือ

ผลการเรียนรู้

1. เข้าใจประวัติพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ
 - 1.1 ระบุคุณค่าของศาสนาที่ตนนับถือได้
 - 1.2 บอกเหตุผลของศาสนาที่ตนนับถือได้
2. เขียนข้อความสื่อความหมายได้
3. มีคุณธรรมในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

เป้าหมายการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน

1. เขียนบรรยายคุณค่าของศาสนาที่ตนนับถือตามคำบอกของผู้ปกครองหรือผู้รู้ได้
2. เขียนระบุกิจวัตรประจำวันของผู้ปกครองให้ปฏิบัติตามศาสนาได้

ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน

1. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับแผ่นภาพและข้อความที่เกี่ยวกับศาสนาให้ผู้เรียนทราบ
2. มอบกระดาษคำตอบให้เพื่อชี้แจงการตอบคำถามดังนี้
 - ข้อ 1 มีภาพสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธ คริสต์ และ อิสลาม

คำถาม ศาสนาที่ผู้เรียนนับถือคือศาสนาอะไร

การตอบ ให้ระบายสีลงภาพที่เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาที่ตนนับถือ และเขียนชื่อศาสนาลงใต้ภาพ
 - ข้อ 2 ให้ทำความเข้าใจกับคุณค่าของศาสนา

คำถาม ศาสนาที่ตนเองนับถือมีคุณค่าอย่างไร โดยให้ฟังผู้สอนอธิบายและให้ผู้เรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าช่อง ☐ ของเอกสารประกอบการทำภาระงานของผู้เรียน

การตอบ ให้นักเรียนลอกอักษรหรือได้ฟังคำอธิบายและให้เขียน ✓ ลงในกระดาษคำตอบ
 - ข้อ 3 การปฏิบัติตามศาสนา

คำถาม ผู้สอนถามผู้เรียนว่าได้ทำอะไรบ้าง ในเรื่องที่เป็นการปฏิบัติตามศาสนา

การตอบ ให้เขียนตอบเป็นคำตอบลงไปในวงกลมที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการทำภาระงานของผู้เรียน
2. การซักถามผู้ปกครองหรือผู้รู้

หลักฐานการเรียนรู้

ผลงานตามภาระงาน คือ ศาสนาที่ฉันนับถือ

การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือ
1. ผลงาน	ผู้สอน	1. ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา 2. สาระสำคัญของการนำเสนอผลงาน 3. การทำงานเป็นขั้นตอน มีระเบียบ และมีความสวยงาม 4. ผลสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย 5. การเขียนตัวอักษรและตัวเลข	ตรวจผลงาน
2. คุณธรรม และ จริยธรรม	ผู้สอน	1. กล้าเสนอผลงาน 2. ความมีวินัย 3. ความตั้งใจในการทำงาน 4. การแก้ไขผลงาน 5. การส่งงานตามกำหนดเวลา	การบันทึก และการสังเกต

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ให้คะแนนตามที่ได้กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้

เอกสารประกอบการทำภาระงานของผู้เรียน

เรื่อง ศาสนาที่ฉันนับถือ

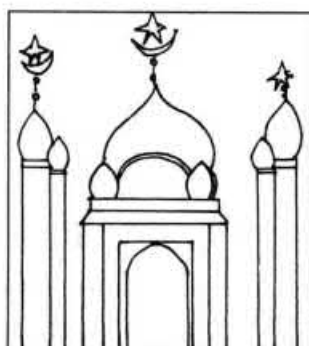
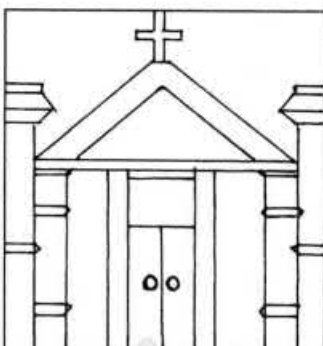
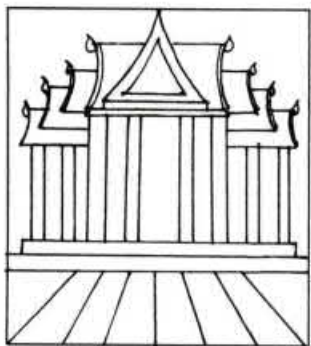
คุณค่าของการนับถือศาสนาทำให้ :

- ☐ สงบสุข
- ☐ เป็นคนดี
- ☐ สามัคคี
- ☐ เมตตา
- ☐ ช่วยเหลือ
- ☐ ใจเย็น
- ☐ อ่อนโยน
- ☐ ดูแลกัน
- ☐ แบ่งปัน
- ☐ รักกัน

ภาระงานที่ 1 เรื่อง ศาสนาที่ฉันนับถือ

ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัว

1. ผู้เรียนนับถือศาสนาใด ให้ระบายสีที่ภาพนั้น



2. ผู้เรียนคิดว่าศาสนาที่ผู้เรียนนับถือมีคุณค่าดังนี้

.....

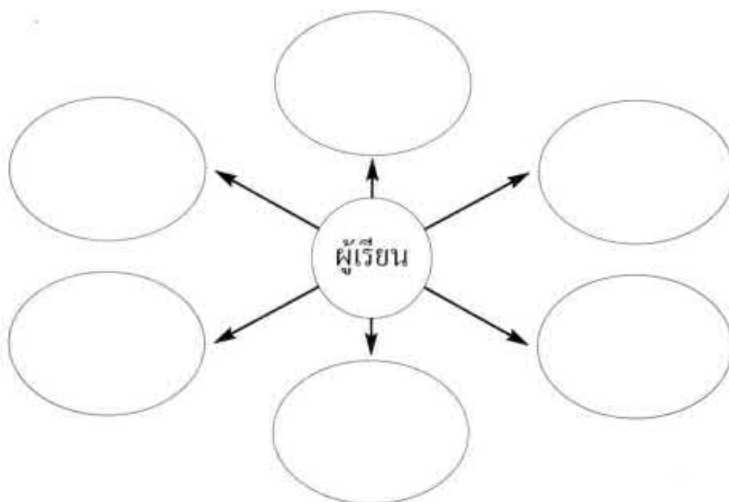
.....

.....

.....

.....

3. ผู้เรียนได้ปฏิบัติตนอย่างไรในเรื่องที่เป็นการปฏิบัติตามศาสนา ให้เขียนลงในวงกลม



ภาระงานที่ 2 ครอบครัวของฉัน

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. เข้าใจหลักธรรมเบื้องต้นในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว
2. บอกวิธีการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในครอบครัว
3. สามารถเขียนสื่อความหมายได้
4. มีคุณธรรมในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

เป้าหมายการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน

1. บอกความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวได้
2. เขียนบทบาทหน้าที่ของตนเองในครอบครัว

ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน

1. วาดภาพบุคคลในครอบครัวลงในกระดาษ เขียนชื่อบุคคลและหน้าที่ลงในที่ว่าง
2. ระบุหน้าที่ของตนเองในครอบครัว พร้อมทั้งเหตุผลที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่

แหล่งการเรียนรู้

การสอบถามหรือสนทนากับบุคคลในครอบครัว

หลักฐานการเรียนรู้

ผลงานตามภาระงาน ชื่อ ครอบครัวของฉัน

การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือ
1. ผลงาน(ความรู้ และทักษะ/ กระบวนการ)	ผู้สอน	1. เข้าใจหลักธรรมเบื้องต้น ในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว 2. บอกวิธีการปฏิบัติตนเป็น พลเมืองดีในครอบครัว 3. สาระสำคัญของการนำเสนอ ผลงานจากภาระงาน 4. การทำงานเป็นขั้นตอน 5. ผลสำเร็จของงาน 6. การเขียนสื่อความหมาย	วิเคราะห์จากผลงาน ตามภาระงาน
2. คุณธรรม จริยธรรม	ผู้สอน	1. การนำเสนอผลงาน 2. ความมีวินัย 3. ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน 4. การแก้ไขผลงาน 5. การส่งงานตามกำหนดเวลา	การสังเกตการ ปฏิบัติงานและ การส่งผลงาน

เกณฑ์การให้คะแนน

กำหนดระดับคะแนนตามที่ได้ระบุไว้แล้วในหน่วยการเรียนรู้คุณค่าของบุคคล โดยให้
เลือกเฉพาะเกณฑ์ที่ตรงกับประเด็นการประเมิน

ภาระงานที่ 2 กรอบครัวของฉัน

ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัว

1. ภาพวาดสมาชิกกรอบครัวของผู้เรียน
2. บอกหน้าที่ของแต่ละบุคคล



ชื่อบุคคล

หน้าที่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

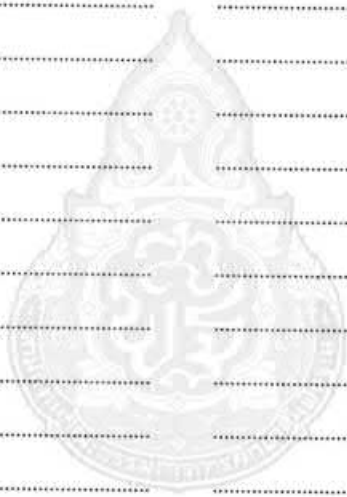
.....

ภาระงานที่ 2 ครอบครัวของฉัน

ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัว

หน้าที่ของฉัน

ทำไมต้องปฏิบัติ



ภาระงานที่ 3 ปฏิทินของฉัน

ผลการเรียนรู้

1. มีความเข้าใจเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี
2. มีทักษะในการเขียนสื่อความหมาย
3. มีคุณธรรมจริยธรรมตามวัย

เป้าหมายการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน

1. เขียนตัวเลขลงในปฏิทินเป็น พ.ศ. ปัจจุบัน โดยให้เลือกเดือนที่ตรงกับเดือนเกิดของตนเอง
2. ระบายสีในช่องที่ตรงกับคำว่า วัน ให้ตรงกับสีของวัน และเขียนตัวอักษรให้ถูกต้อง
3. เขียนตัวเลขลงในปฏิทินให้ถูกต้องตามวันของเดือนที่ได้ระบุไว้
4. ให้เขียนภาระงานบ้านที่ตนเองทำในวันเสาร์ - อาทิตย์

ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน

1. ศึกษาปฏิทินที่ผู้สอนแจกให้เป็นกลุ่ม
2. เลือกเดือนที่จะปฏิบัติภาระงาน โดยเลือกเดือนเกิดของตนเอง
3. จัดทำปฏิทินในแผนภาระงานที่ 3 ชื่อ ปฏิทินของฉัน โดยเขียนเดือน ระบายสีให้ตรงกับวันจันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ เขียนวันลงให้ถูกช่องที่ระบายสีไว้
4. เขียนตัวเลขตามปฏิทินให้ตรงกับวันเดือน ปี ในปัจจุบัน
5. ภาระงานที่ต้องนำกลับไปทำต่อที่บ้านคือ การเขียนว่าผู้เรียนได้ทำอะไรในวันเสาร์ - อาทิตย์ เพื่อส่งผู้สอนในการเรียนวันต่อไป

แหล่งการเรียนรู้

1. ปฏิทินดั้งเดิมที่มีทั้ง 12 เดือน (ผู้สอนนำมาให้ดูหลายๆ แบบ)
2. การสอบถามผู้ปกครอง

หลักฐานการเรียนรู้

- ผลงานตามภาระงานที่ 3 ชื่อ ปฏิทินของฉัน

การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือ
1. ผลงาน (ความรู้ และทักษะ/ กระบวนการ)	ผู้สอน	1. ความเข้าใจเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี 2. บอกวิธีการปฏิบัติตนในแต่ละสัปดาห์ได้ 3. สาระสำคัญของการนำเสนอผลงาน 4. การทำงานเป็นขั้นตอน มีระเบียบและมีความสวยงาม 5. ทำงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย 6. การเขียนตัวอักษรและตัวเลข	วิเคราะห์จากผลงานตามภาระงานที่ 3 ชื่อปฏิทินของฉัน
2. คุณธรรม และ จริยธรรม	ผู้สอน	1. การนำเสนอผลงาน 2. ความมีวินัย 3. ความตั้งใจในการทำงาน 4. การแก้ไขผลงาน 5. การส่งงานตามกำหนดเวลา	การสังเกตการทำงานและวิเคราะห์จากผลงาน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์ระดับคะแนนได้ระบุไว้แล้วในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อหน่วย คุณค่าของบุคคล โดยเลือกเกณฑ์ให้ตรงกับประเด็นการประเมิน

ภาระงานที่ 3 ปฏิทินของฉัน

ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัว

ฉันเกิดวันที่ เดือน พ.ศ.

ปฏิทินเดือน พ.ศ.

วัน สัปดาห์							
1							
2							
3							
4							
5							

ผู้เรียนทำอะไรในวันเสาร์ - อาทิตย์

<u>วันเสาร์</u>	1. 2. 3.
-----------------	-------------------------------

<u>วันอาทิตย์</u>	1. 2. 3.
-------------------	-------------------------------

ภาระงานที่ 4 ความประทับใจ

ผลการเรียนรู้

1. เข้าใจหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา
2. มีทักษะ/กระบวนการในการสื่อความหมาย
3. แสดงคุณธรรม จริยธรรมตามวัยที่เหมาะสม

เป้าหมายการปฏิบัติงานของผู้เรียน

1. บันทึกเหตุการณ์เป็นภาพหรือข้อความ หรือคำที่เกี่ยวกับการทำความดีของบุคคลได้
2. เขียนสิ่งที่ทำหรือพฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติ และเป็นเรื่องที่ประทับใจได้

ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน

1. บันทึกเหตุการณ์ของบุคคลในครอบครัวที่ผู้เรียนประทับใจมากที่สุด โดยการบันทึกเป็นภาพหรือคำที่เชื่อมโยงกัน ตามใบคำตอบที่ 1 ภาระงานที่ 4 ความประทับใจ พร้อมทั้งเขียนชื่อบุคคล หรือบุคคลที่ประทับใจ
2. ระบายสีได้ตามใจชอบ
3. นำบุคคลที่ประทับใจ บอกสาเหตุของความประทับใจ เป็นภาระงานที่ 4 ความประทับใจ เพื่อให้รู้ว่าเขาทำอะไร และสิ่งที่ประทับใจคืออะไร ให้เขียนสั้นๆ หรือใช้ภาพที่สื่อความหมาย

แหล่งการเรียนรู้

1. คำศัพท์เกี่ยวกับคุณธรรมเบื้องต้น ได้แก่ การช่วยเหลือ ความกตัญญู การเสียสละ ความลำบาก เป็นต้น
2. ภาพเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในรูปแบบของการช่วยเหลือ เช่น การพุงคนแก่ เป็นต้น

การประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือ
1. ผลงาน (ความรู้ และทักษะ/ กระบวนการ)	ผู้สอน	1. เข้าใจหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา 2. สาระสำคัญของการนำเสนอภาระงาน 3. การทำงานเป็นขั้นตอน มีระเบียบและความสวยงาม 4. ผลสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย 5. การเขียนตัวอักษร	วิเคราะห์จากคำตอบที่ 1 และ 2 ของภาระงานที่ 4 ความประทับใจ
2. คุณธรรม จริยธรรม	ผู้สอน	1. กล้าเสนอผลงาน 2. ความมีวินัย 3. ความตั้งใจในการทำงาน 4. การแก้ไขผลงาน 5. ส่งงานตามกำหนดเวลา	สังเกตการทำงาน และวิเคราะห์จากผลงานของคำตอบที่ 1 และ 2 ภาระงานที่ 4 ความประทับใจ

เกณฑ์การให้คะแนน

ตามที่ได้กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อหน่วย คุณค่าของบุคคล เลือกให้ตรงกับเกณฑ์ที่ต้องการประเมิน

ภาระงานที่ 4 ความประทับใจ (คำตอบที่ 1)

ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัว

ให้ผู้เรียนบันทึกเหตุการณ์การทำความดีที่ประทับใจของบุคคลในครอบครัว จะบันทึกเป็นภาพหรือข้อความก็ได้



บุคคลที่ประทับใจ.....

ภาระงานที่ 4 ความประทับใจ (คำตอบที่ 2)

ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัว

[illegible]

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ช่วงชั้นที่ 2
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ชื่อหน่วย ถิ่นของเรา เวลา 3 ชั่วโมง
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

หลักจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา ค่านิยมที่ดีงามที่ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน ลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมของชุมชน และลักษณะเฉพาะของชุมชนชนบท แนวปฏิบัติตนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสาธารณสถานต่างๆ

บูรณาการกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หน่วยถิ่นของเรา เป็นการบูรณาการ สาระที่ 1 มาตรฐาน ส 1.3 มาตรฐานการเรียนรู้ ข้อที่ 1 สาระที่ 5 มาตรฐาน ส 5.2 มาตรฐานการเรียนรู้ ข้อที่ 2 และมาตรฐานการเรียนรู้ ข้อที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการได้แก่ กลุ่มสาระภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. รู้และปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง กลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิก และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เพื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.1 ระบุคุณค่าของศาสนสถานและสาธารณสถานได้
- 1.2 ระบุคุณธรรมและความหมายของคุณธรรม ค่านิยมที่พึงปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในชุมชนได้
- 1.3 ระบุแนวทางในการปฏิบัติตนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนได้
- 1.4 บอกข้อดีในการปฏิบัติตนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

2. รู้และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตน เพื่อรักษาสีสิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 บอกคุณค่าของการปฏิบัติตนต่อการรักษาสีสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้

- 2.2 ระบุแนวทางในการปฏิบัติตนต่อชุมชน เพื่ออนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรม
- 2.3 กำหนดแผนงานการปฏิบัติตนในการอนุรักษ์ศาสนสถานและสาธารณสถาน
3. มีทักษะการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม จากแหล่งความรู้ในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 มีทักษะในการบันทึกข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้าได้
- 3.2 เรียบเรียงข้อมูลที่บันทึกเพื่อนำเสนอข้อมูลได้
4. ใช้ภาษาเขียนเกี่ยวกับข้อเท็จจริง

ความรู้และทักษะพื้นฐานที่สำคัญ

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมเบื้องต้น ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน
2. ความรู้และเข้าใจความหมายของทรัพยากร และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ เพื่อค้นหาข้อมูลพื้นที่รอบตัว
(ตามมาตรฐานช่วงชั้นที่ 1)

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กำหนดแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น 3 แผนๆ ละ 60 นาที รวมทั้งหมด 180 นาที โดยแต่ละแผนการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เวลา 60 นาที

1. ผู้สอนสรุปชี้แจง โดยการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมในเรื่อง สิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชนและลักษณะเฉพาะของชุมชน ตลอดจนความหมายของคำวาศาสนสถานและสาธารณสถาน
2. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนที่ดีต่อสังคม ศาสนสถานและสาธารณสถาน
3. ให้ผู้เรียนเขียนรายการทั้งหมดลงในสมุด
4. ชี้แจงให้ผู้เรียนในการทำภาระงานที่ 1 ชื่อ ชุมชนของเรา โดยใช้แบบบันทึกการสำรวจ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เวลา 60 นาที

1. ผู้สอนนำผลงานของผู้เรียน คือแบบบันทึกการสำรวจมาอภิปรายความถูกต้องให้ผู้เรียนแก้ไขให้ถูกต้อง
2. มอบหมายภาระงานที่ 1 ชื่อ ชุมชนของเรา รายการที่ควรปฏิบัติต่อศาสนสถานและสาธารณสถานในห้องเรียน

3. ให้ประชุมกลุ่มเพื่อตรวจสอบภาระงานที่ทำในข้อ 2 และนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อศาสนสถานและสาธารณสถาน โดยรวบรวมความคิดเห็นของทุกคน

4. ให้ผู้เรียนเขียนสรุปเป็นรายงานการบันทึกการประชุมกลุ่ม

5. มอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารเรื่อง การดูแลรักษาและข้อควรปฏิบัติต่อศาสนสถานและสาธารณสถาน เพื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของที่ประชุมกลุ่มของผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องเตรียมเอกสารความรู้เรื่องนี้ไว้แล้ว

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เวลา 60 นาที

1. ผู้สอนอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ศาสนสถาน และสาธารณสถาน

2. ผู้สอนอธิบายเทคนิคการวางแผนงานการปฏิบัติตน ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

3. ให้ประชุมกลุ่มเพื่อวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติตนต่อศาสนสถานและสาธารณสถานของชุมชน

4. ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่ม

5. ผู้สอนตรวจผลงานผู้เรียน สรุปและแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้อง

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ภาระงาน ชื่อ เรารักชุมชน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. การบันทึกการสำรวจศาสนสถานและสาธารณสถาน
2. การบันทึกการปฏิบัติตนต่อชุมชนของแต่ละบุคคล
3. การปฏิบัติการในการประชุมกลุ่ม
4. การบันทึกการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสังคม

แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ต้องประเมิน	ประเด็นการประเมิน	หลักฐานการประเมิน และวิธีการ
ความรู้	1. การระบุคุณค่าของศาสนสถานและสาธารณสถาน 2. การเขียนทำเลที่ตั้ง 3. การเขียนสิ่งที่ควรพัฒนา 4. การระบุบทบาทหน้าที่ของตนเอง 5. การเขียนสื่อความหมาย	ผลงานจากการทำภาระงานและการสังเกต
ทักษะ/กระบวนการ	1. การสำรวจสถานที่ 2. การประชุมกลุ่ม 3. การวางแผน 4. การบันทึกการทำงาน 5. การนำเสนอผลงาน	วิเคราะห์จากผลงานและการสังเกตการทำงานกลุ่ม
คุณธรรม จริยธรรม	1. การทำงานกลุ่ม 2. ความรับผิดชอบ	การสังเกต

เกณฑ์การให้คะแนน (ประเมิน)

รายละเอียดของการให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินด้านความรู้

ข้อ ที่	เกณฑ์ การประเมิน	คะแนนเต็ม	ระดับคะแนน		
			ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1.	การระบุคุณค่า ของศาสนสถาน และ สาธารณสถาน	3	1. ระบุได้ตรงตามลักษณะ ของสิ่งสำรวจ 2. บอกคุณค่าที่ถูกต้อง 3. ครบถ้วน	ขาดข้อใด ข้อหนึ่ง	ขาดข้อ 1 และ ข้อ 2
2.	การเขียนทำเล ที่ตั้ง	3	1. บอกชื่อสถานที่ 2. แสดงทิศทาง 3. ตำแหน่งถูกต้อง	ขาดข้อใด ข้อหนึ่ง	ขาดข้อ 2 และ ข้อ 3
3.	การเขียนสิ่งที่ ควรพัฒนา	3	1. สอดคล้องกับความเป็นจริง 2. การปฏิบัติได้ตามวัยของผู้เรียน 3. ความมีเหตุผล	ขาดข้อใด ข้อหนึ่ง	ขาดข้อ 2 และ ข้อ 1
4.	การระบุ บทบาทหน้าที่ ของตนเองใน การพัฒนา	3	1. ระบุบทบาทได้สอดคล้อง กับปัญหา 2. เป็นไปได้ในการปฏิบัติ 3. ถูกต้องตามสิ่งที่ตรวจสอบ	ขาดข้อใด ข้อหนึ่ง	ขาดข้อ 1 และ ข้อ 3
5.	การเขียนสื่อ ความหมาย	3	1. เขียนได้ใจความมีสาระ 2. เขียนถูกต้องตามหลักภาษา 3. เขียนตัวสะกดผิดไม่เกิน 5 แห่ง	ขาดข้อ 1 หรือข้อ 2	ขาดข้อ 1 และ ข้อ 3

รายละเอียดของการให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินทักษะ/กระบวนการ

ข้อ ที่	เกณฑ์ การประเมิน	ผลที่ประเมิน	การพิจารณาคะแนน				
			5	4	3	2	1
1.	การสำรวจสถานที่	5	1. บอกชื่อสถานที่ 2. บอกทำเลที่ตั้ง สภาพที่พบ 3. คุณค่าที่มีต่อชุมชน 4. สิ่งที่ต้องการพัฒนาได้ ครบถ้วน สาระแต่ละ รายการสมบูรณ์ 1 รายการ	บอกชื่อสถานที่ ทำเล ที่ตั้ง สภาพที่พบ คุณค่า ที่มีต่อ ชุมชน สิ่งที่ต้องการพัฒนาได้ ครบถ้วน ได้สาระแต่มี รายการ ขาดความสมบูรณ์ 2 รายการ	บอกชื่อสถานที่ ทำเล ที่ตั้ง สภาพที่พบ คุณค่า ที่มีต่อ ชุมชน สิ่งที่ต้องการพัฒนาได้ ครบถ้วน สาระแต่ละราย- การแต่ขาดความสมบูรณ์ 3 รายการ	บอกชื่อสถานที่ ทำเล ที่ตั้ง สภาพที่พบ คุณค่า ที่มีต่อ ชุมชน สิ่งที่ต้องการพัฒนาได้ ครบถ้วน สาระแต่ละราย- การแต่ขาดความสมบูรณ์ 3 รายการ	ขาดความ สมบูรณ์ 4 รายการ
2.	ผลการประชุม กลุ่ม	5	1. บันทึกข้อเสนอแนะของ สมาชิก 2. ข้อคิดที่ได้จากการ ประชุม 3. สรุปผลของการประชุม กลุ่มได้ครบถ้วนทุก รายการ ได้ใจความ สมบูรณ์	บันทึกข้อเสนอแนะของ สมาชิก ข้อคิดที่ได้จาก การประชุมและสรุปผล ของการประชุมกลุ่มได้ ครบถ้วนทุกรายการ ได้ ใจความสมบูรณ์ มีสาระ แต่มีรายการขาดความ สมบูรณ์ 1 รายการ	บันทึกข้อเสนอแนะของ สมาชิก ข้อคิดที่ได้จาก การประชุมและสรุปผล ของการประชุมกลุ่มได้ ครบถ้วนทุกรายการ มี สาระแต่ละรายการแต่ขาด ความสมบูรณ์ 2 รายการ	บันทึกข้อเสนอแนะของ สมาชิก ข้อคิดที่ได้จาก การประชุมและสรุปผล ของการประชุมกลุ่มได้ ครบถ้วนทุกรายการ ขาด ความสมบูรณ์ 3 รายการ	บันทึกได้ ไม่ครบถ้วน และขาด ใจความ สำคัญ
3.	การวางแผนการ ทำงานอย่างเป็น ระบบ	5	1. มีการวางแผนกำหนด หน้าที่ 2. มอบหมายงาน 3. ปฏิบัติตามแผนงาน 4. สมาชิกให้ความร่วมมือ เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ผลงานสำเร็จเรียบร้อย	มีการวางแผน กำหนด หน้าที่ มอบหมายงาน สมาชิก บางคนขาดความ ร่วมมือ ผลงานสำเร็จ พอใช้	มีการวางแผนกำหนด หน้าที่ มอบหมายงาน สมาชิกบางคนขาดความ ร่วมมือ ผลงานออกมา พอใช้	ขาดการวางแผน สมาชิก ขาดความร่วมมือ ผลงาน ต้องปรับปรุง	ขาดการ วางแผน และทำงาน ไม่แล้วเสร็จ

รายละเอียดของการให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินทักษะ/กระบวนการ

ข้อ ที่	เกณฑ์ การประเมิน	ผู้ประเมิน	การพิจารณาคะแนน				
			5	4	3	2	1
4.	บันทึกการทำงาน	5	1. บันทึกได้ถูกต้องตาม ขั้นตอน 2. ได้ใจความครบถ้วน เรียบร้อย 3. มีการสรุปผลการปฏิบัติ งาน	บันทึกได้ถูกต้องตามขั้นตอน ได้ใจความครบถ้วน บันทึก ขาดความเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีการสรุปผล การปฏิบัติงาน	ในแต่ละขั้นตอน บันทึก ได้ไม่สมบูรณ์ บันทึกเป็น ระเบียบเรียบร้อย	ในแต่ละขั้นตอน บันทึก ได้ไม่สมบูรณ์ บันทึก ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย	บันทึกไม่ได้ ใจความและ ไม่มีการสรุป
5.	การนำเสนอ ผลงาน	5	1. นำเสนอได้ครบทุกขั้นตอน 2. ลำดับเหตุการณ์ได้ดี 3. มีวิธีการปฏิบัติ 4. ข้อความสมบูรณ์สมดุล	นำเสนอได้ครบทุกขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ได้ดี และ มีความสมดุล สมผล แต่ขาดวิธีการปฏิบัติ	มีข้อบกพร่อง 2 รายการ	มีข้อบกพร่อง 3 รายการ	มีข้อบกพร่อง ทุกรายการ

รายละเอียดของการให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม

ข้อ ที่	เกณฑ์ การประเมิน	คะแนนเต็ม	ระดับคะแนน		
			ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1.	การทำงานกลุ่ม	3	1. ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 2. แสดงความคิดเห็น 3. ช่วยเหลือบุคคลในกลุ่ม	ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและแสดงความคิดเห็น	ไม่แสดงความคิดเห็นและปฏิบัติหน้าที่ไม่สมบูรณ์
2.	ความรับผิดชอบ	3	1. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ 2. แก้ไขงานเมื่อพบความบกพร่อง 3. มีความใส่ใจในการตรวจทานงาน	ขาดข้อ 2 หรือข้อ 3	ขาดข้อ 1

เกณฑ์การตัดสิน

1. แบบบันทึกการสำรวจศาสนสถานและสาธารณสถาน	25	คะแนน
2. แบบบันทึกการปฏิบัติตน	10	คะแนน
3. รายงานการประชุมกลุ่ม	10	คะแนน
4. แผนการปฏิบัติงานของกลุ่ม	20	คะแนน
5. คุณธรรม จริยธรรม	10	คะแนน
6. สอบข้อเขียนภายหลังเสร็จสิ้นการเรียนรู้	25	คะแนน
รวม	100	คะแนน

ภาระงานที่ 1 ชื่อ เรารักชุมชน

ผลการเรียนรู้

1. รู้และปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง กลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิกและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
2. รู้และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน
3. มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากแหล่งความรู้ในท้องถิ่น
4. ใช้ภาษาเขียนเกี่ยวกับข้อเท็จจริง

เป้าหมายการปฏิบัติภาระงาน

1. บันทึกผลการสำรวจศาสนสถานและสาธารณสถานที่มีในชุมชนและโรงเรียน ระบุประโยชน์ของสถานที่ต่อชุมชนได้
2. ระบุวิธีการที่ผู้เรียนจะรักษาและทำนุบำรุงศาสนสถานและสาธารณสถาน ได้เป็นรายบุคคล
3. วางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันในการทำนุบำรุงและรักษาศาสนสถานและสาธารณสถานได้
4. นำเสนอแผนงานของกลุ่มได้

ขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน

1. แบ่งกลุ่มเพื่อสำรวจศาสนสถานและสาธารณสถานในท้องถิ่นที่ใกล้ๆ กับโรงเรียน
2. ทำการสำรวจโดยเขียนบันทึกลงในแบบบันทึกการสำรวจศาสนสถานและสาธารณสถานของชุมชน
3. ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่ม ระบุวิธีการที่ผู้เรียนตั้งใจจะรักษาและทำนุบำรุงศาสนสถานและสาธารณสถานเพื่อนำมาประชุมร่วมกัน โดยเขียนบันทึกลงในบันทึกการปฏิบัติตนต่อชุมชน
4. แต่ละกลุ่มช่วยกันวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันในการทำนุบำรุงรักษาศาสนสถานและสาธารณสถาน โดยใช้ข้อมูลจากการที่ผู้เรียนเขียนไว้ในข้อ 3 ลงในแบบบันทึกการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสังคม
5. นำเสนอแผนงานของกลุ่มตามแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม

แหล่งการเรียนรู้

1. ศาสนสถานและสาธารณสถานในท้องถิ่น
2. เอกสารเกี่ยวกับสถานที่สำคัญของท้องถิ่น
3. เอกสารเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษา และการปฏิบัติตนต่อทรัพยากรของประเทศ

ด้านศาสนสถานและสาธารณสถาน

หลักฐานการเรียนรู้

1. แบบบันทึกการสำรวจศาสนสถานและสาธารณสถาน
2. แบบบันทึกการปฏิบัติตนต่อชุมชนของแต่ละบุคคล
3. รายงานการประชุมกลุ่ม
4. การบันทึกการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสังคม

การประเมินและเกณฑ์การประเมิน

ตามที่ระบุไว้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ชื่อหน่วยถิ่นของเรา



แบบบันทึกการสำรวจศาสนสถานและสาธารณสถานของชุมชน

ชื่อ..... กลุ่ม..... ชน.....

ชื่อสถานที่สำรวจ.....

ผลการสำรวจ

ทำเลที่ตั้ง.....

สถานที่พบ.....

คุณค่าที่มีต่อชุมชน.....

สิ่งที่ควรพัฒนา.....

แบบบันทึกการปฏิบัติตนต่อชุมชน

ชื่อ.....กลุ่ม.....

ช. โรงเรียน

1. การปฏิบัติตนต่อศาสนสถาน คือ

.....

.....

=====

.....

2. การปฏิบัติตนต่อสาธารณสถานที่ คือ

.....

```
*****
```

.....

3. หน้าที่ที่มีต่อชุมชน คือ

.....

#####

.....

สรุป บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนคือ

=====

.....

=====

```

=====

```

```
*****
```

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกผลการประชุมกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม..... ชั้น.....

สรุป การปฏิบัติตนต่อศาสนสถาน

สรุป การปฏิบัติตนต่อสาธารณสถาน

สรุป การปฏิบัติตนต่อชุมชน

แบบบันทึกการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสังคม

ชื่อ..... กลุ่ม ชั้น.....

ประธาน

รองประธาน

สมาชิก

.....

.....

.....

.....

เลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

ผลการปฏิบัติงานที่คาดว่าจะได้

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 3

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

การสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของการเรียนรู้ ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3
ตัวอย่าง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ : การจัดทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตและมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

วิเคราะห์มาตรฐาน สาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมใน
มาตรฐานช่วงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และสาระการเรียนรู้สาระที่ 1 - สาระที่ 5
มาตรฐานสาระที่ 1.1 มาตรฐานช่วงชั้น 1 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ข้อ 1, 2
มาตรฐานสาระที่ 2.1 มาตรฐานช่วงชั้น 1 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ข้อ 1, 3
มาตรฐานสาระที่ 3.1 มาตรฐานช่วงชั้น 1 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ข้อ 1, 2, 3
มาตรฐานสาระที่ 4.1 มาตรฐานช่วงชั้น 1 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ข้อ 1
มาตรฐานสาระที่ 5.1 มาตรฐานช่วงชั้น 1 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ข้อ 1, 3, 4
มาตรฐานสาระที่ 5.2 มาตรฐานช่วงชั้น 1 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ข้อ 1, 2, 3, 4

1. การวิเคราะห์หลักสูตร

สาระที่ 1 : ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ
ศาสนาที่ตนนับถือและสามารถนำหลักธรรมของศาสนา มาเป็น
หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. รู้และเข้าใจประวัติความ เป็นมา ความหมายของคัม- ภีร์ทางศาสนา คัมภีร์ทางศาสนา ที่ตนนับถือและวิเคราะห์ พระจริยาวัตรของศาสดา สาวกที่สำคัญของศาสนา ต่างๆ	1. ประวัติ ความสำคัญ ความเป็นมาและ ประโยชน์ของศาสนา 2. ประวัติศาสดาและสาวก	1. เขียนสรุป ความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของศาสนา ที่ตนนับถือ 2. บอกองค์ประกอบของศาสนา ที่ตนนับถือ 3. วิเคราะห์พระจริยาวัตรของ ศาสดา และสาวกที่สำคัญ ของศาสนาต่างๆ

- สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
- มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลก อย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. ตระหนักถึงคุณค่าในความเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของตนเองและบุคคลอื่นที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ	1. คุณธรรมและจริยธรรมของการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น - ความมีเหตุผล - เคารพซึ่งกันและกัน - ยอมรับคุณค่าในความเป็นมนุษย์ - ตกลงกันอย่างสันติวิธี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 2. บุคคลที่เป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของท้องถิ่นและของประเทศ	1. บอกคุณลักษณะของพลเมืองที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย 2. แสดงความคิดเห็นต่อการกระทำของบุคคลที่ทำประโยชน์แก่สังคม 3. ปฏิบัติตนตามวิถีประชาธิปไตย

- สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์ : การจัดการทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิต
- มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. เข้าใจความหมายของ เศรษฐศาสตร์ ปัจจัย การตัดสินใจเลือกใช้ ทรัพยากรเพื่อการผลิต โดยคำนึงถึงต้นทุนและ ผลประโยชน์ที่จะได้รับ อย่างคุ้มค่าและมีคุณธรรม	1. ความหมายทรัพยากรในทาง เศรษฐศาสตร์ 2. หลักการ รูปแบบการจัดสรร ทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์ 3. วิธีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัด	1. เสนอวิธีการรักษา การใช้ทรัพยากรที่มี อยู่อย่างคุ้มค่า 2. วางแผนการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัด 3. ปฏิบัติตามแผนที่ วางไว้ 4. สรุปผล/นำเสนอ

- สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์ : กาลเวลา ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง
- มาตรฐาน ส. 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความ เป็นเหตุเป็นผล มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. เข้าใจความหมาย ความสำคัญของการนับเวลา การแบ่งช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์และเทียบ ศักราชในระบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าใจ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง	1. เกณฑ์การแบ่งช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ไทยและสากล 2. การนับศักราชในระบบต่างๆ เช่น การนับศักราชแบบไทย - พ.ศ. - จ.ศ. - ร.ศ. การนับแบบคริสต์และอิสลาม 3. การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ - ยุคก่อนประวัติศาสตร์ - ยุคประวัติศาสตร์	1. เปรียบเทียบวิธีการนับศักราชในระบบต่างๆ ได้ 2. บอกเกณฑ์ เหตุผลในการแบ่งช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ไทย-สากล

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. วิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ของโลกแต่ละแห่งที่ต่างกัน ในลักษณะทางกายภาพและระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์	1. ลักษณะของสถานที่ ทำเลที่ตั้ง และองค์ประกอบเชิงภูมิศาสตร์ของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบต่างๆ ของภูมิภาคและโลก 2. กิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจ การค้า การเคลื่อนย้าย การใช้ที่ดิน การติดต่อสื่อสาร ของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ของโลก 3. วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ประชากรของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ของโลก	1. บอกลักษณะภูมิศาสตร์ของประเทศไทย 2. เปรียบเทียบภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยในเรื่อง - ลักษณะทางกายภาพ - เศรษฐกิจ - สังคม วัฒนธรรม

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. เข้าใจสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทรัพยากรของประเทศ และภูมิภาคต่างๆ ของโลก ความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและสังคม ภูมิทัศน์ หน้าที่กฎระเบียบ สถานการณ์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น	1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ดิน หิน ทรัพยากรพืช สัตว์ ฯลฯ 2. กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น สินค้า อาชีพ ย่านที่อยู่อาศัย เขตอุตสาหกรรม ฯลฯ 3. กฎหมายท้องถิ่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม 4. โครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	1. สรุปอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น 2. เสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและแนวทางการแก้ไขปัญหา 3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

2. การกำหนดหน่วย

จากการวิเคราะห์มาตรฐานสาระทั้ง 5 ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าควรบูรณาการ สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 - 3 ข้อ 1, 2, 3 และ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 - 3 ข้อ 1, 2, 3, 4 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตและมนุษย์กับสภาพแวดล้อม จึงได้บูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ดังนี้

หน่วย ทรัพยากร & สิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ส 5.2	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
- เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทรัพยากรของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก ความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและสังคม ภูมิทัศน์ที่ กว้างไกล สถานการณ์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น 2. เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก วิเคราะห์การก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคม อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เปรียบเทียบวิถีชีวิตของสังคมไทยและสังคมอื่นที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เข้าใจปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนค่านิยมและวิถีชีวิตเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมของประเทศและของโลก 3. ประเมินผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร การย้ายถิ่นที่มีต่อ และวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม ตระหนักถึงผลที่เกิดจากปัญหาและวิกฤตการณ์ต่อคุณภาพชีวิต เห็นความสำคัญของการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์และความพยายามแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ มีบทบาทในการจัดการและแก้ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น 4. มีทักษะในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง และนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีกระบวนการ

มาตรฐาน ส 3.1	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
- เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ	1. เข้าใจความหมายของเศรษฐศาสตร์ ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต โดยคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับอย่างคุ้มค่าและมีคุณธรรม 2. รู้ความหมาย ความแตกต่างและวิธีการนำทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ 3. สามารถตัดสินใจเลือกในฐานะผู้บริโภค โดยพิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับอย่างคุ้มค่า



ตัวอย่าง การจัดการเรียนการสอนที่มีการวัดและประเมินตามสภาพจริง

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

สาระของหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม กฎหมายท้องถิ่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ศึกษาความหมายของทรัพยากรในทางเศรษฐกิจหลัก รูปแบบการจัดสรรทรัพยากร เพื่อเข้าใจความหมายรูปแบบต่าง ๆ ของทรัพยากร ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง มีคุณธรรม

ผลการเรียนรู้

1. สรุปอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
2. เสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และแนวทางการแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
4. เสนอวิธีการรักษา การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า
5. วางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด
6. ปฏิบัติตามแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด
7. สรุปผล/นำเสนอผลงานการใช้ทรัพยากร
8. มีทักษะการทำงานร่วมกัน

กำหนดการวัดผลประเมินผล

1. สอบ
 - 1.1 ใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ จุดประสงค์ที่ 1
 - 1.2 ใช้แบบทดสอบแบบเขียนตอบ จุดประสงค์ที่ 4
2. ประเมินตามกิจกรรมภาระงานที่ 1 (จุดประสงค์ 2, 3) เรื่องสิ่งแวดล้อม
3. ประเมินตามกิจกรรมภาระงานที่ 2 (จุดประสงค์ 5, 6, 7) เรื่องการใช้ทรัพยากร
4. ประเมินลักษณะอันพึงประสงค์ (จุดประสงค์ 8)

ภาระงานและกิจกรรม

1. ภาระงาน เราจะทำอะไรเพื่อสิ่งแวดล้อม
2. ภาระงาน เราใช้ทรัพยากรคุ้มค่าแล้วหรือ

ภาระงานที่ 1

ชื่องาน เราจะทำอะไรเพื่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. สรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจท้องถิ่น
2. เสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและแนวทางการแก้ไข
3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

งานที่ปฏิบัติ

1. ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม/ภาวะเศรษฐกิจ
2. สรุปรวบรวมปัญหา/วิเคราะห์สาเหตุ/ผลกระทบ และเสนอแนวทางการแก้ไข
3. วางแผนการจัดกิจกรรมจากแนวทางการแก้ไขที่เลือก
4. ปฏิบัติตามแผนการจัดกิจกรรมที่วางไว้
5. รายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสาร
2. บุคคลในท้องถิ่น
3. ห้องสมุด

ผลงาน

1. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (แบบ 1)
2. แบบบันทึกสรุป (แบบ 2)
3. แบบบันทึกการวางแผนการจัดกิจกรรม (แบบ 3)
4. รายการสรุปผลการจัดกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
5. แบบประเมินการนำเสนอข้อมูล

เกณฑ์การประเมิน

ผู้ประเมิน

- | | |
|-------------------------------------|--|
| 1. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ | 1. ผู้เรียน ผู้สอน |
| 2. แบบบันทึกสรุป | 2. ผู้เรียน ผู้สอน และผู้ประกอบการ
แม่บ้านในชุมชน |
| 3. แบบบันทึกการวางแผนการจัดกิจกรรม | 3. ผู้เรียน ผู้สอน |
| 4. การนำเสนอข้อมูล | 4. ผู้เรียน ผู้สอน |
| 5. การสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน | 5. ผู้เรียน ผู้สอน |

เกณฑ์การประเมิน	ผู้ประเมิน
1. แบบบันทึกการสัมภาษณ์	ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ประกอบการ แม่บ้านในชุมชน

ข้อ ที่	รายการ ประเมิน	คะแนน เต็ม	การพิจารณาคะแนน				
			5	4	3	2	1
1.	การบันทึก ข้อมูล จากการ สัมภาษณ์	5	- สรุปความ- หมายได้ ถูกต้อง มี รายละเอียด ครบถ้วน ใช้คำ ข้อความ สื่อความ หมายได้ น่าสนใจ แปลกใหม่	- สรุปความ- หมายได้ ถูกต้อง มีรายละเอียด ครบถ้วน ใช้คำ ข้อความ สื่อความ หมาย ไม่ชัดเจน	- สรุปความ- หมายได้ ถูกต้อง ขาดรายละเอียด บางส่วน ใช้คำ ข้อความ สื่อความ- หมายยังไม่ถูกต้อง สมบูรณ์	- สรุปความ- หมายได้ ถูกต้อง รายละเอียด ยังไม่ สมบูรณ์ ใช้คำ ข้อความ สื่อความ- หมาย ผิดบ้าง	- สรุปความ- หมายได้ ถูกต้อง ขาดรายละเอียด ที่สำคัญ ใช้คำ ข้อความ สื่อ ความ- หมาย ผิด มาก
2.	การตั้ง คำถาม สัมภาษณ์	3	-	-	- ใช้คำถาม ได้ตรง ประเด็น หลากหลาย และเป็น แบบ ปลายเปิด	- ใช้คำถาม ได้ตรง ประเด็น เป็นแบบ ชนิดปลาย เปิด แต่ยัง ไม่หลากหลาย	- ใช้คำถาม ได้ตรง ประเด็น เป็นคำถาม แบบปิด ไม่หลากหลาย

เกณฑ์การประเมิน	ผู้ประเมิน
การสรุปผลงาน	ผู้เรียน ผู้สอน ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน				
		5	4	3	2	1
แบบบันทึกการสรุป	5	มีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของสมาชิกในกลุ่มครบ สมาชิกมีการสรุปข้อมูล แหล่งข้อมูล ที่ได้หลากหลาย ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหายอย่างมีเหตุผล	มีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของสมาชิกในกลุ่มครบ สมาชิกมีการสรุปข้อมูล แหล่งข้อมูล ที่ได้หลากหลาย ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหายขาดเหตุผล	มีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของสมาชิกในกลุ่มครบ สมาชิกมีการสรุปข้อมูล แหล่งข้อมูล ที่ได้หลากหลาย ข้อมูลที่ได้จากสมาชิก ไม่ครบประเด็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหายขาดเหตุผล	มีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของสมาชิกในกลุ่มครบ สมาชิกมีการสรุปข้อมูล แหล่งข้อมูล ที่ได้ไม่หลากหลาย ข้อมูลที่ได้จากสมาชิก ไม่ครบประเด็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหายขาดเหตุผล	มีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของสมาชิกในกลุ่มครบ สมาชิกในกลุ่มสรุปข้อมูล ไม่ครบ แหล่งข้อมูลที่ได้ ไม่หลากหลาย ข้อมูลที่ได้จากสมาชิก ไม่ครบ ประเด็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหายขาดเหตุผล

เกณฑ์การประเมิน	ผู้ประเมิน
ทักษะการทำงานร่วมกัน	ผู้เรียนและผู้สอน

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน				
		5	4	3	2	1
ทักษะการทำงานร่วมกัน	5	1. กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน	1. กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน	1. กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน	1. กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน	1. กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน
		2. ร่วมแสดงความคิดเห็น	2. ร่วมแสดงความคิดเห็น	2. ร่วมแสดงความคิดเห็น	2. ร่วมแสดงความคิดเห็น	2. ร่วมแสดงความคิดเห็น
		3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม
		4. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม	4. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม	4. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม	4. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม	4. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม
		5. ช่วยเหลืองานภายในกลุ่ม	5. ช่วยเหลืองานภายในกลุ่ม	5. ไม่ช่วยเหลืองานภายในกลุ่ม	5. ไม่ช่วยเหลืองานภายในกลุ่ม	5. ไม่ช่วยเหลืองานภายในกลุ่ม
		6. ยอมรับมติของกลุ่ม	6. ไม่ยอมรับมติของกลุ่ม	6. ไม่ยอมรับมติของกลุ่ม	6. ไม่ยอมรับมติของกลุ่ม	6. ไม่ยอมรับมติของกลุ่ม

แบบประเมิน ทักษะการทำงานร่วมกัน

ชื่อกลุ่ม _____ ชั้น _____

รายชื่อสมาชิก

1. _____ ประธาน
2. _____ เลขานุการ
3. _____ สมาชิก
4. _____ สมาชิก
5. _____ สมาชิก

รายการประเมิน	ระดับคะแนน					หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	
1. กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน						
2. ร่วมแสดงความคิดเห็น						
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ในกลุ่ม						
4. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย						
5. ช่วยเหลืองานภายในกลุ่ม						
6. ยอมรับมติของกลุ่ม						

ผู้ประเมิน

_____ ผู้เรียน
_____ ผู้สอน

เกณฑ์การประเมิน	ผู้ประเมิน
การวางแผนการจัดกิจกรรม	1. ผู้เรียน 2. ผู้สอน 3. ผู้นำชุมชน หรือ ผู้นำท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน				
		5	4	3	2	1
การวางแผนการจัดกิจกรรม	5	1. วางแผนได้สอดคล้องกับปัญหา	1. วางแผนได้สอดคล้องกับปัญหา	1. วางแผนได้สอดคล้องกับปัญหา	1. วางแผนได้สอดคล้องกับปัญหา	1. วางแผนได้ไม่สอดคล้องกับปัญหา
		2. ลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง	2. ลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง	2. ลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง	2. ลำดับขั้นตอนไม่ต่อเนื่อง	2. ลำดับขั้นตอนไม่ต่อเนื่อง
		3. กิจกรรมมีลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์	3. กิจกรรมมีลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์	3. กิจกรรมขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3. กิจกรรมขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3. กิจกรรมขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
		4. ปฏิบัติได้ครบทุกขั้นตอน	4. ปฏิบัติได้ครบทุกขั้นตอน	4. ปฏิบัติได้ไม่ครบทุกขั้นตอน	4. ปฏิบัติได้ไม่ครบทุกขั้นตอน	4. ปฏิบัติได้ไม่ครบทุกขั้นตอน

เกณฑ์การประเมิน	ผู้ประเมิน
การนำเสนอข้อมูล	ผู้เรียน ผู้สอน

แบบประเมินการนำเสนอข้อมูล

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....

ผู้นำเสนอข้อมูล 1. เลขที่.....

2. เลขที่.....

รายการ ประเมิน	คะแนน เต็ม 5	การพิจารณาคะแนน				
		5	4	3	2	1
1. ลำดับ ขั้นตอน การทำงาน	1	- มีลำดับ ขั้นตอน	- มีลำดับ ขั้นตอน	- มีลำดับ ขั้นตอน	- มีลำดับ ขั้นตอน	- มีลำดับ ขั้นตอน
2. แหล่ง ข้อมูล	2	- อ้างอิงแหล่ง ที่มาชัดเจน หลากหลาย	- อ้างอิงแหล่ง ที่มาชัดเจน	- อ้างอิงแหล่ง ที่มาชัดเจน	- อ้างอิงแหล่ง ที่มาชัดเจน แต่ไม่ถูกต้อง	- ไม่อ้างอิง แหล่งที่มา
3. วิธีการ นำเสนอ ข้อมูล	2	- แปลกใหม่ น่าสนใจ	- แปลกใหม่ น่าสนใจ	- แปลกใหม่ น่าสนใจ	- ไม่น่าสนใจ	- ไม่น่าสนใจ
4. การสรุป ข้อมูล	3	- สรุปใจความ ได้สาระ ครอบคลุม เนื้อหา ตรง ตามวัตถุประสงค์	- สรุปใจความ ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ ครอบคลุม เนื้อหา ให้ ข้อคิดเห็น ไม่สมเหตุผล	- สรุปใจความ ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ ครอบคลุม เนื้อหา	- สรุปใจความ ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ แต่ไม่ครอบคลุม เนื้อหา	- สรุปใจความ ได้ไม่ครบ ตามวัตถุประสงค์
5. การ อภิปราย สรุป	2	- พูดได้ตรง ประเด็น ตอบข้อ ซักถามได้ ชัดเจน รับ ฟังความคิดเห็น ของ ผู้อื่น แสดง ความคิดเห็น อย่างมี เหตุผล ควบคุม อารมณ์ได้ดี	- พูดได้ตรง ประเด็น ตอบข้อ ซักถามได้ ชัดเจน รับ ฟังความคิดเห็น ของ ผู้อื่น แสดง ความคิดเห็น อย่างมี เหตุผล	- พูดได้ตรง ประเด็น ตอบข้อ ซักถามได้ ยังไม่ครอบคลุม เนื้อหา รับฟังความคิดเห็น ของ ผู้อื่น แสดง ความคิดเห็น ไม่เป็น เหตุเป็นผล กัน	- พูดได้ตรง ประเด็น ตอบข้อ ซักถามได้ ไม่ครบถ้วน รับฟังความคิดเห็น ของ ผู้อื่น แสดง ความคิดเห็น ไม่เป็น เหตุเป็นผล กัน มีการใช้ อารมณ์บ้าง ครั้ง	- พูดได้ตรง ประเด็น แต่ ไม่มีลำดับ ขั้นตอน ตอบข้อ ซักถามได้ ไม่ครบถ้วน ไม่ยอมรับฟัง ความคิดเห็น ของผู้อื่น

ผู้ประเมิน

.....(ผู้เรียน)

.....(ผู้สอน)

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ ตำแหน่ง
 สถานที่ทำงาน
 ผู้สัมภาษณ์ ชื่อ เลขที่ ชั้น
 ชื่อกลุ่ม (ถ้ามี)

1. คำถาม (ต้องการทราบอะไร)

คำตอบ

2. คำถาม

คำตอบ

สรุป

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกสรุป

ชื่อกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม 1.
 2.
 3.

ฯลฯ

สภาพของท้องถิ่นจากการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

สภาพของสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

ปัญหา	ผลกระทบ	แนวทางการแก้ไขปัญหา
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

สรุป

เลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ

.....

.....

สาเหตุที่เลือก.....

.....

.....

รายการสรุปผลการจัดกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

ชื่อ.....กลุ่ม.....ชั้น.....

ประธาน.....

รองประธาน

สมาชิก

.....

.....

.....

.....

เลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

ผลสรุปการวางแผนการทำงาน

การกำหนดขั้นตอนการทำงาน

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินการนำเสนอข้อมูล

ชื่อ.....กลุ่ม.....ชั้น.....

ชื่อกิจกรรม

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

สื่อที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

วิธีการนำเสนอ

.....

.....

.....

ผลการปฏิบัติงาน

.....

.....

.....

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 4

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

การสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตัวอย่าง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภูมิศาสตร์ : มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง
ที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่
และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำ
ไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการพิจารณาของคณะทำงานกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความคิดเห็นว่าผู้เรียนควรเริ่มต้นศึกษาเฉพาะสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ทั้งนี้เพราะสาระนี้
มีความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ มนุษยวิทยา ที่มุ่งให้
มีความเข้าใจเรื่องมิติสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในโลกอันมี
ผลต่อการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษาในกลุ่มสาระพื้นฐานนี้ต้องการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในเชิงมิติสัมพันธ์ทั้งในส่วนของ
ประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายตำแหน่งแหล่งที่ แบบแผน
และกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติและผลกระทบที่มีต่อโลก เนื่องจาก
นักเรียนในช่วงชั้น ม.4-ม.6 มีวุฒิภาวะที่สามารถศึกษา สำนวจวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล
ได้อย่างลึกซึ้งทั้งด้านสาระสำคัญกระบวนการคิด เขียนอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และมีคุณธรรม
จริยธรรมที่ได้รับการปลูกฝังและพัฒนาจากระดับช่วงชั้นอื่นๆ มาแล้ว จึงควรศึกษา
ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์เป็นการเฉพาะจะไม่นำไปผนวกกับสาระหลักอื่นๆ ตลอดช่วงชั้น
ม.4-ม.6 และควรศึกษาทุกปีโดยเริ่มตั้งแต่ระดับชั้น ม.4 เป็นต้นไป เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้
เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ใน
การดำรงชีวิตในสังคม อันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจตนเองและความเป็นไปของโลกอย่าง
กว้างขวางยิ่งขึ้น

1. การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้

การจัดทำหน่วยรายวิชาในสาระการเรียนรู้ที่ 5 ภูมิศาสตร์นี้ได้เลือก เฉพาะ มาตรฐาน ส 5.1 มาเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับการวัดผล ได้แก่ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 1 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ม.4-ม.6 ที่สัมพันธ์กัน ได้แก่

1. สังเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือปรากฏการณ์พิเศษในพื้นที่ประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก
2. เปรียบเทียบและเลือกใช้แผนที่ชนิดต่างๆ เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทางภูมิศาสตร์และนำไปสู่การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ และนำเสนอได้

2. กำหนดผลการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนด้านสาระความรู้ ทักษะกระบวนการคิด อ่าน เขียนเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคุณธรรม จริยธรรม ดังตาราง

ตารางวิเคราะห์ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-ม.6

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. สังเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือปรากฏการณ์พิเศษในพื้นที่ประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก	1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐานทั้งในพื้นที่ประเทศไทยและของโลก 2. บังคับเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลง ลักษณะเฉพาะต่างๆ ของโลก 3. สถานที่ต่างๆ มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพส่งผลทำให้เกิดลักษณะเฉพาะของมนุษย์และวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ	1. จำแนกลักษณะทางภูมิศาสตร์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลกได้ 2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการตั้งถิ่นฐานที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของประชากรในส่วนต่างๆ ของโลกได้ 3. ระบุข้อดีข้อเสียของการดำรงชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่างๆ ของโลกได้ 4. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะต่างๆ ของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก โดยมีข้อมูลสนับสนุน 5. วิเคราะห์อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อลักษณะเฉพาะของมนุษย์และวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ ได้

ขั้นที่ 2 การจัดหน่วยการเรียนรู้ เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้ ส 5.1 เป็นหน่วยใหญ่ การจะวัดผลในแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถที่ได้เรียนรู้ โดยการกระทำหรือปฏิบัติจริง ที่ผู้ประเมินสามารถวัดสมรรถภาพที่ต้องการวัดได้โดยตรง ครอบคลุมทั้งกระบวนการ จิตพิสัย ความรู้และให้ประสบการณ์ที่มีค่าก่อให้เกิดเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียนรู้ได้ จึงจำเป็นต้องแบ่งหน่วยการเรียนรู้ ส 5.1 นี้ออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ย่อย โดยพิจารณาจับกลุ่มผลการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ได้ 3 หน่วยย่อย ดังตาราง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3
เรื่องภูมิศาสตร์กับมนุษย์ และวัฒนธรรม	เรื่องสภาพแวดล้อมทาง กายภาพกับกิจกรรม ทางเศรษฐกิจ	เรื่องสภาพแวดล้อมกับ การตั้งถิ่นฐาน

กำหนดผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 ถึง 3 โดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ใหญ่ มาตรฐาน ส 5.1 และเกณฑ์ที่บ่งบอกถึงนวัตกรรมการวัดทางเลือกใหม่ ซึ่งยังคงครอบคลุมสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6 มาตรฐาน ส 5.1 (1)(2)(3) อยู่ ปรากฏว่าได้ตัวอย่างผลการเรียนรู้ประจำหน่วยย่อย ดังต่อไปนี้

ผลการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิศาสตร์กับมนุษย์และวัฒนธรรม

1. จำแนกลักษณะทางภูมิศาสตร์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลกได้
2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการตั้งถิ่นฐานที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของประชากร
3. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะของมนุษย์และวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคของโลก
4. นำเสนอผลการศึกษา ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นอันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
5. ทำงานด้วยความรับผิดชอบและสนใจใฝ่รู้

ผลการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

1. เปรียบเทียบลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชากรในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางกายภาพได้
2. บอกเหตุผลในการเลือกทำเลที่ตั้งที่สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพในท้องถิ่น โดยมีข้อมูลสนับสนุนชัดเจน
3. ระบุเกณฑ์และเหตุผลในการแบ่งกลุ่มประเทศต่างๆ ของโลก โดยอาศัยปัจจัยทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของระบบเครือข่าย
4. นำเสนอปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่มีผลกระทบมาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และเครื่องมือทางภูมิสารสนเทศ
5. การทำงานอย่างมีวินัยและมีน้ำใจ

ผลการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสภาพแวดล้อมกับการตั้งถิ่นฐาน

1. บอกความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางธรรมชาติกับรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของประชากรในภูมิภาคต่างๆ ของโลก
2. ระบุข้อดีข้อเสียของการตั้งถิ่นฐานของภูมิภาคต่างๆ ของโลก
3. รายงานผลการศึกษาปัญหาพิเศษเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน ในพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพและวัฒนธรรม โดยมีข้อมูลสนับสนุน
4. ทำงานด้วยการคิดอย่างมีเหตุผล และมีลำดับขั้นตอน

ขั้นที่ 3 กำหนดกิจกรรมการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมด้านสาระความรู้ ทักษะ การอ่าน คิด เขียนเชิงวิเคราะห์ และคุณลักษณะที่แสดงความมีคุณธรรม จริยธรรม โดยพิจารณาคัดเลือกภาระงานให้แก่ผู้เรียนอันจะนำมาซึ่งผลงานที่ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และทักษะทางวิชาการ เพื่อปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จ ได้ใช้ทักษะการจัดการหรือกระบวนการคิดขั้นสูง มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสังคมอาชีพภายนอก ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการให้กำลังใจจากสังคมเพื่อความสำเร็จของผู้เรียน ภายใต้บริบทที่ใกล้เคียงกับการทำงานของผู้ใหญ่ ทั้งนี้สามารถกระทำได้โดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้เป็นสำคัญ

ขั้นที่ 4 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับผลการวิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมการวัดและประเมินผลที่ได้ดำเนินการมาแล้ว ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบ ขอบข่ายสาระและระยะเวลาของการจัดกิจกรรม ฯลฯ หรือควรเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อจะได้เกิดความรู้และเข้าใจในเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จะประกอบด้วยสาระความรู้ที่สามารถวัดและประเมินผลได้ด้วยแบบสอบวัดความรู้แล้วประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทางใหม่ จะต้องประเมินด้านจิตพิสัยที่แสดงคุณธรรม จริยธรรม สาระสำคัญ ลักษณะกระบวนการคิดให้ครอบคลุมพร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ละเอียด ครอบคลุมตรงประเด็นด้วย

หนึ่งควรพิจารณาถึงผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะได้แก่ ตัวผู้เรียนเอง เพื่อนนักเรียน ผู้สอน ผู้สอนอื่นๆ ผู้ปกครอง ผู้รู้ในท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้อื่นเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นควรออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เป็นกลางสามารถสื่อความหมายตรงกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ ภูมิศาสตร์กับมนุษย์และวัฒนธรรม

ขอบข่ายของหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐานที่ก่อให้เกิดลักษณะพิเศษทางกายภาพและวัฒนธรรม โดยใช้ภูมิสารสนเทศ

เพื่อให้เข้าใจสภาพการณ์ ตระหนักในปัญหา และเห็นแนวทางการใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานสาระหลัก

มาตรฐาน ส 5.1 สังเคราะห์ปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือปรากฏการณ์พิเศษในพื้นที่ประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. การวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การตั้งถิ่นฐาน ทั้งในพื้นที่ประเทศไทยและของโลก

2. ปัจจัยเกื้อหนุนการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะต่างๆ ของโลก
3. สถานที่ต่างๆ มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพส่งผลทำให้เกิดลักษณะเฉพาะของมนุษย์และวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ

ผลการเรียนรู้

1. จำแนกลักษณะทางภูมิศาสตร์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลกได้
2. บอกความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการตั้งถิ่นฐานที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของประชากรในส่วนต่างๆ ของโลกได้
3. ระบุข้อดีข้อเสียของการดำรงชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่างๆ ของโลกได้
4. ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะต่างๆ ของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก โดยมีข้อมูลสนับสนุน
5. วิเคราะห์อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อลักษณะเฉพาะของมนุษย์และวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ ได้

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผู้สอนให้ข้อมูล/ผู้เรียนศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ
2. ปฏิบัติกิจกรรม ครั้งที่ 1 ผู้สอนวางแผนร่วมกับผู้เรียนเพื่อกำหนดแนวทางให้ผู้เรียนไปสำรวจ สืบค้น สภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นรายบุคคลตามประเด็นที่กำหนด เช่น

- ที่ตั้ง	- ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม
- ภูมิประเทศ	- ประชากร
- ภูมิอากาศ	
- ทรัพยากร ฯลฯ	
3. ผู้สอนให้ข้อมูลความรู้เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมครั้งที่ 2 คือ การอภิปรายกลุ่ม เรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในท้องถิ่น บันทึกผลในแบบบันทึกที่ 2 (แบบบันทึกการอภิปรายกลุ่ม)
4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม
5. พิจารณาจากแบบประเมินการจัดกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน ผู้สอนเสนอแนะให้ผู้เรียนเลือกศึกษาปัญหาทางสังคมที่มีลักษณะเด่น
6. ผู้เรียนศึกษาปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น อันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติตามประเด็นที่กลุ่มสนใจ และนำเสนอผลงานพิจารณาจากแบบประเมินที่เสนอผลงาน

รูปแบบการวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. การสอบวัดผลสัมฤทธิ์	ข้อสอบแบบเลือกตอบ	ผู้สอน
2. พิจารณาผลงานตามกิจกรรมที่ 1. ในแบบบันทึกที่ 1 เรื่องแบบบันทึกการสำรวจข้อมูล	แบบประเมินผล การสำรวจและ อภิปราย	ผู้เรียน
3. พิจารณาผลงานตามกิจกรรมที่ 2 ในแบบบันทึกที่ 2 เรื่องแบบบันทึกการอภิปรายกลุ่ม		ผู้สอน บุคคลในชุมชน
4. พิจารณาผลงานจากการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน	แบบประเมินการนำเสนอ ผลงานหน้าชั้นเรียน	ผู้เรียน เพื่อนนักเรียน ผู้สอน
5. พิจารณาจากการนำเสนอผลงานเรื่องปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นอันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	แบบประเมินการนำเสนอ ผลงานหน้าชั้นเรียน แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม	ผู้เรียน เพื่อนนักเรียน ผู้สอน ผู้สอนคนอื่นๆ

ชื่องาน ภูมิศาสตร์กับมนุษย์และวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

1. สรุปข้อมูลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชนเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของกลุ่มชนมีลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะ
2. อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มคนที่มีลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะ
3. สรุปผลการอภิปราย และสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้

กิจกรรมที่ปฏิบัติ

1. ผู้สอนให้ข้อมูล/สาระสำคัญ
2. สรุปข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของกลุ่มชนมีลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะ
3. ผู้สอนเพิ่มเติมข้อมูลให้ผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชนที่มีลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะ
4. สรุปผลงานและนำเสนอผลงานพร้อมกับประเมินผลโดยผู้เรียนและผู้สอน
5. สรุปผลการประเมินทั้งหน่วยการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง
2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี

ผลงาน

1. แบบบันทึกการสำรวจข้อมูล
2. แบบบันทึกการอภิปรายกลุ่ม

กิจกรรมที่ 1 แบบบันทึกที่ 1

แบบบันทึกการสำรวจข้อมูล เรื่อง ภูมิศาสตร์กับมนุษย์และวัฒนธรรม

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____ ชั้น _____

ชื่อกลุ่ม (ถ้ามี) _____

1. ที่ตั้งของท้องถิ่น.....
2. ภูมิประเทศของท้องถิ่น.....
3. ภูมิอากาศ (ฤดูกาล, ปริมาณน้ำฝน).....
4. ทรัพยากร - ลักษณะพืชพรรณธรรมชาติ
- แหล่งน้ำ
- ดิน, หิน
- แร่ธาตุ.....
5. การประกอบอาชีพ (เกษตรกรรม อุตสาหกรรม, บริการ).....
6. ศาสนา, ความเชื่อ, พิธีกรรม.....
7. ประชากร (จำนวน 1 เชื้อชาติ, สัญชาติ, ลักษณะทางชาติพันธุ์ ฯลฯ).....
8. บริเวณที่ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นและเบาบาง.....

แหล่งข้อมูล 1. ชื่อบุคคล 1. ที่อยู่.....
2. ที่อยู่.....
2. สถานที่สำรวจ.....
วัน.....เดือน.....ปี.....

กิจกรรมที่ 2 แบบบันทึกที่ 2

แบบบันทึกสรุปการอภิปรายร่วม เรื่อง อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ชื่อกลุ่ม _____ สมาชิกกลุ่ม

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

1. ปัจจัยทางกายภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ปัญหาของท้องถิ่น/ชุมชน ที่มีลักษณะวัฒนธรรมเฉพาะ

1.
2.
3.

เกณฑ์การประเมินตามสภาพจริง

1. ประเมินสาระสำคัญ (การเรียนรู้)
2. ประเมินกระบวนการ (คิด เขียน อ่าน เชิงวิเคราะห์)
3. ประเมินคุณธรรม จริยธรรม (ความรับผิดชอบ สนใจใฝ่รู้)

ข้อที่	เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน
1.	สาระสำคัญ (การสำรวจข้อมูล และการนำเสนอ ผลการอภิปราย)	5	5 : มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น แหล่งข้อมูลที่สืบค้นได้มีหลากหลาย มีการอภิปรายในกลุ่ม มีการสรุปชัดเจนตรงประเด็น 4 : มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น แหล่งข้อมูลที่ได้หลากหลาย มีการอภิปรายในกลุ่ม มีการสรุปแต่ไม่ชัดเจน 3 : มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น แหล่งข้อมูลที่ได้หลากหลาย ไม่มีการอภิปรายในกลุ่ม มีการสรุปแต่ไม่ชัดเจน 2 : มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น แหล่งข้อมูลที่สืบค้นได้ไม่หลากหลาย ไม่มีการอภิปรายในกลุ่ม มีการสรุปแต่ไม่ชัดเจน 1 : มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกไม่ครบประเด็น แหล่งข้อมูลที่สืบค้นได้ไม่หลากหลาย ไม่มีการอภิปรายในกลุ่ม มีการสรุปแต่ไม่ชัดเจน
2.	กระบวนการ (การอภิปรายกลุ่ม/ การนำเสนอผลงาน)	5	5 : รายงานได้ตรงเวลา มีลำดับขั้นตอนชัดเจน มีความเชื่อมั่นในการรายงาน มีการสรุปประเด็น ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง

ข้อที่	เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน
3.	คุณธรรม จริยธรรม (การทำงานด้วยความรับผิดชอบ และสนใจใฝ่รู้)	5	4 : รายงานได้ตรงเวลา มีลำดับขั้นตอนชัดเจน มีความเชื่อมั่นในการรายงาน มีการสรุปประเด็น ตอบข้อซักถามได้แต่ไม่ชัดเจน 3 : รายงานได้ตรงเวลา มีลำดับขั้นตอนชัดเจนมีความเชื่อมั่นในการรายงาน ไม่มีการสรุปประเด็น ตอบข้อซักถามได้แต่ไม่ชัดเจน 2 : รายงานได้ตรงเวลา มีลำดับขั้นตอนชัดเจน ขาดความเชื่อมั่นในการรายงาน ไม่มีการสรุปประเด็น ตอบข้อซักถามได้แต่ไม่ชัดเจน 1 : รายงานได้แต่ไม่ตรงเวลา ไม่มีลำดับขั้นตอน ขาดความเชื่อมั่นในการรายงาน ไม่มีการสรุปประเด็น ตอบข้อซักถามได้ไม่ชัดเจน 5 : มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเหลือกันและกันในกลุ่ม ตรงต่อเวลา แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม 4 : มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเหลือกันและกันในกลุ่ม ตรงต่อเวลา ไม่แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม 3 : มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเหลือกันและกันในกลุ่ม ไม่ตรงต่อเวลา ไม่แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม 2 : มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่มีการช่วยเหลือกันในกลุ่ม ไม่ตรงต่อเวลา และไม่แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม 1 : มีความกระตือรือร้น ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีการช่วยเหลือกันในกลุ่ม ไม่ตรงต่อเวลา และไม่แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม

เกณฑ์การตัดสิน

1. ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 4 แบบ ซึ่งแต่ละแบบมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน รวมทั้งหมด 20 คะแนน

2. ระดับคุณภาพของผลการเรียนรู้จากการประเมิน ดังนี้

คะแนน	17-20	มีระดับคุณภาพที่ดีเยี่ยม
คะแนน	13-16	มีระดับคุณภาพดี
คะแนน	9-12	มีระดับคุณภาพผ่านเกณฑ์
คะแนนต่ำกว่า	8	ไม่ผ่านเกณฑ์ ต้องพัฒนา



แบบประเมินผลการสำรวจและอภิปรายเรื่อง

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน		ผู้ประเมิน	
แบบประเมินผลงาน		() ผู้เรียน ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....	
กิจกรรมที่ 1 แบบบันทึกที่ 1		() ผู้สอน ลงชื่อ.....	
กิจกรรมที่ 2 แบบบันทึกที่ 2		() บุคคลในชุมชน ชื่อ.....นามสกุล.....ที่อยู่.....	

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน				
		5	4	3	2	1
แบบประเมินผลงาน	5	- มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ - ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น - แหล่งข้อมูลที่สืบค้นได้หลากหลาย - มีการอภิปรายในกลุ่ม - มีการสรุปชัดเจน	- มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ - ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น - แหล่งข้อมูลที่สืบค้นได้หลากหลาย - มีการอภิปรายในกลุ่ม - มีการสรุปแต่ไม่ชัดเจน	- มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ - ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกครบประเด็น - แหล่งข้อมูลที่สืบค้นได้ไม่หลากหลาย - ไม่มีการอภิปรายในกลุ่ม - มีการสรุปแต่ไม่ชัดเจน	- มีข้อมูลการสำรวจของสมาชิกในกลุ่มครบ - ข้อมูลที่ได้จากสมาชิกไม่ครบประเด็น - แหล่งข้อมูลที่สืบค้นได้ไม่หลากหลาย - ไม่มีการอภิปรายในกลุ่ม - มีการสรุปแต่ไม่ชัดเจน	()
ผลการประเมิน	()	()	()	()	()	()

แบบประเมินผลการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

ผู้ประเมิน

การรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมหน้าชั้นเรียน	() ผู้เรียน ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....
	() เพื่อนผู้เรียน ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....
	() ผู้สอน ลงชื่อ.....

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน			
		5	4	3	2
การสรุปการจัดกิจกรรมหน้าชั้นเรียน	5	- รายงานได้ตรงเวลา - มีลำดับขั้นตอนชัดเจน - มีความเชื่อมั่นในการรายงาน - มีการสรุปประเด็น - ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง	- รายงานได้ตรงเวลา - มีลำดับขั้นตอนชัดเจน - มีความเชื่อมั่นในการรายงาน - มีการสรุปประเด็น - ตอบข้อซักถามได้ แต่ไม่ชัดเจน	- รายงานได้ตรงเวลา - มีลำดับขั้นตอนชัดเจน - มีความเชื่อมั่นในการรายงาน - ไม่มีการสรุปประเด็น - ตอบข้อซักถามได้ แต่ไม่ชัดเจน	- รายงานได้ แต่ไม่ตรงเวลา - ไม่มีลำดับขั้นตอน - ขาดความเชื่อมั่นในการรายงาน - ไม่มีการสรุปประเด็น - ตอบข้อซักถามไม่ได้ แต่ไม่ชัดเจน
ผลการประเมิน	()	()	()	()	()

วัน.....เดือน.....พ.ศ.

แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม

เกณฑ์การประเมิน		ผู้ประเมิน	
การทำงานด้วยความรับผิดชอบและสนใจใฝ่รู้		() ผู้เรียน ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น..... เลขที่.....	
		() เพื่อนนักเรียน ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น..... เลขที่.....	
		() ผู้สอน ลงชื่อ.....	

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนเต็ม	การพิจารณาคะแนน				
		5	4	3	2	1
การทำงานด้วยความรับผิดชอบและสนใจใฝ่รู้	5	- มีความกระตือรือร้น - มีความคิดริเริ่ม - สร้างสรรค์ - ช่วยเหลือกันและกัน - ในกลุ่ม - ตรงต่อเวลา - แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม	- มีความกระตือรือร้น - มีความคิดริเริ่ม - สร้างสรรค์ - ช่วยเหลือกันและกัน - ในกลุ่ม - ตรงต่อเวลา - แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม	- มีความกระตือรือร้น - มีความคิดริเริ่ม - สร้างสรรค์ - ไม่ช่วยเหลือกัน - ในกลุ่ม - ไม่ตรงต่อเวลา - ไม่แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม	- มีความกระตือรือร้น - ไม่มีความคิดริเริ่ม - สร้างสรรค์ - ไม่ช่วยเหลือกัน - ในกลุ่ม - ไม่ตรงต่อเวลา - ไม่แบ่งปันเพื่อนนอกกลุ่ม	()
ผลการประเมิน	()	()	()	()	()	()

บทที่ 5

ข้อเสนอแนะการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่ต้องควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และเน้นการสอนที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น การกำหนดรายงาน/งาน/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับระดับชั้น และตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ผู้ที่สำคัญในการให้เกิดการประเมินตามสภาพจริง ก็คือ ครูผู้สอนนั่นเอง ดังนั้น ในการประเมินความสามารถตามสภาพความจริง ผู้จัดเตรียมแผนการสอนก็คือผู้ที่ทำการสอน และเนื่องจากหลักสูตรได้เปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533 เป็นหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ จึงต้องมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการสอนที่ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนใหม่ ข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ คือ

1. การเตรียมการสอน ผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า ผู้สอนจำเป็นต้อง
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในเรื่อง มาตรฐานสาระวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐานสาระการเรียนรู้
 - 1.2 วิเคราะห์สภาพของผู้เรียน สภาพท้องถิ่น และจิตวิทยาตามวัยของผู้เรียน เพื่อออกแบบภาระงาน/กิจกรรมให้เหมาะสม ให้ผู้เรียนสามารถใช้สาระการเรียนรู้ มีกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ในการทำกิจกรรมของภาระงาน/กิจกรรม ให้เหมาะสม
2. การออกแบบภาระงาน/กิจกรรม ต้องคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพท้องถิ่น สถานการณ์ของท้องถิ่น ข้อมูลข่าวสารของประเทศ ที่เป็นบริบทในการคิดให้เหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นผลการเรียนรู้ ผู้วิเคราะห์ต้องวิเคราะห์ให้ครบทุกสาระของวิชาในกลุ่มวิชา และครบตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเพื่อจะได้ภาพรวมการจัดการเรียนการสอนได้ครบถ้วน ตามเป้าหมายของหลักสูตร
4. การจัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการประเมินผลไม่แยกออกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
5. การจัดหน่วยการเรียนรู้ ที่ได้จัดทำขึ้นในเล่มนี้ คณะผู้จัดทำได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างในบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้บรรลุตามเป้าหมายของมาตรฐานการเรียนรู้

6. ตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 นอกจากครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรม การประเมินผลโดยตรงแล้ว คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารคณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชนและองค์กรต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่น ต่างก็มีส่วนร่วมในการวางแผน การวัดผลประเมินผล ดังนั้น จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักในเรื่องนี้ เพื่อจะได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2544 รวมทั้ง การประเมินตามสภาพจริง



บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับเป็นกฎหมาย, 2542, โรงพิมพ์
คุรุสภา กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, (ร่าง) คู่มือกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม, เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็น, 2544, โรงพิมพ์
การศาสนา กรมการศาสนา, กรุงเทพมหานคร
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, โรงพิมพ์องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- _____. คู่มือแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน เอกสารประกอบการประชุม
รับฟังความคิดเห็น (ร่าง), 2544, โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
กรุงเทพมหานคร
- _____. เอกสารโรเนียว Authentic Assessment การพัฒนาเครื่องมือวัดสู่ความ
เป็นมาตรฐาน และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้านการพัฒนาเครื่องมือวัด
ตามนวัตกรรม การวัดผลทางเลือกใหม่, 2543
- _____. สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, เอกสารโรเนียว การประเมินด้วยทางเลือก
ใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544.
- _____. เอกสารโรเนียว แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประเมินสภาพจริง หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.
- _____. สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, เอกสารโรเนียว การประเมินผลการเรียนตาม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.
- บุญเรียง ขจรศิลป์, เอกสารโรเนียว เกณฑ์การประเมิน (Rubric Assessment), 2543.
- สุนันท์ สลโกสม, แนวทางการวัดและการประเมินผล กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม, วารสารการวัดผลการศึกษา, ปีที่ 23, ฉบับที่ 69
มกราคม- เมษายน 2545
- Jasmine, Julia. 1993. **Portfolio and Other Assessment**. Huntington Beach :
Teacher Created Materials, Inc.
- Oosterhof, A. 1996. **Developing and Using Classroom Assessment**. New Jersey
: A Simon & Schuster Company.
- Ryan, Concetta Doti. 1994. **Authentic Assessment**. Westminster : Teacher
Created Materials, Inc.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. อธิบดีกรมวิชาการ (นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์)
2. รองอธิบดีกรมวิชาการ (นางอารีรัตน์ วัฒนสิน)
3. ผู้อำนวยการสำนักงานทดสอบทางการศึกษา (นายชอบ ลิขอ)

กรรมการ

1. นางสาวทัศนียา	บูรณะการเจริญ	โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ กรุงเทพฯ
2. นางนาวิณี	โกวิทวิบูล	โรงเรียนมหาวิราษนี กรุงเทพมหานคร
3. นางสาววรรณ	สกุลกรณาอารีย์	โรงเรียนวัดพระธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี
4. นางบุญเมฆ	กมลสิงห์	โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ กรุงเทพฯ
5. นางดรณา	พ่วงพิศ	โรงเรียนวัดบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม
6. นางสาวทองระย้า	นัยชิด	โรงเรียนวัดถนน จังหวัดอ่างทอง
7. นางจุฑามาศ	ดิถกพัฒน์มงคล	โรงเรียนแม่เมาะวิทยา จังหวัดลำปาง
8. นางชญานันต์	พงษ์สมบูรณ์	โรงเรียนศรีราชาสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม
9. นายอนุสรณ์	สุชาดานนท์	โรงเรียนเทพศิลา กรุงเทพฯ
10. นายวิชัย	เหลืองธรรมชาติ	โรงเรียนควนขนุน จังหวัดพัทลุง
11. นางปรีดา	วิทยากุล	โรงเรียนนวมินทราชูทิศกรุงเทพมหานคร
12. นางนิตยา	วิรุฬห์รัตน์	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
13. นางนงนารถ	วรรณะหทัย	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา
14. นางสาวเปรมวดี	ศรีชนพล	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา

ผู้เขียน

นางนงนารถ	วรรณะหทัย	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา
นางสาวเปรมวดี	ศรีชนพล	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา

บรรณาธิการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนันท์ สกลโกสม

บรรณาธิการ

นางนงนารถ	วรรณะหทัย	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา
นางสาวเปรมวดี	ศรีชนพล	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวเปรมวดี	ศรีชนพล	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา
---------------	---------	--

ผู้ออกแบบปก

นางสาวบังอร	กมลวัฒนา	นักวิชาการสอบ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา
-------------	----------	--

รายชื่อผู้ร่วมประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

วิทยากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สลโกสุม

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ที่ปรึกษา

นางนงนารถ วรรณะหทัย

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ

นางสาวเปรมวดี ศรีชนพล

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ

รายชื่อผู้ทำตัวอย่าง

คณะทำงาน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

- | | |
|--------------------------------|---|
| 1. นางสาววรรณ สกุลกรุณาอารีย์ | โรงเรียนวัดพระธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี |
| 2. นางสาวทัศนียา บุรณะการเจริญ | โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เขตพระนคร กรุงเทพฯ |
| 3. นางนาวิณี โกวิทวิบูล | โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ |

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

- | | |
|--------------------------|--|
| 1. นางบุญเมฆ ภูมิสิงห์ | โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เขตพระนคร กรุงเทพฯ |
| 2. นางสาวทองระย้า นัยชิด | โรงเรียนวัดถนน อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง |
| 3. นางครูณา พ่วงพิศ | โรงเรียนวัดบางน้อย อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม |

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

- | | |
|-----------------------------|---|
| 1. นายอนุสรณ์ สุชาตานนท์ | โรงเรียนเทพศิลา ถนนรามคำแหง บางกะปิ กรุงเทพฯ |
| 2. นางชญานันต์ พงษ์สมบัติ | โรงเรียนศรีทราชมุตร อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม |
| 3. นางจุฑามาศ ดิลกพัฒน์มงคล | โรงเรียนแม่เมาะวิทยา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง |

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

- | | |
|----------------------------|---|
| 1. นายวิชัย เหลืองธรรมชาติ | โรงเรียนควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง |
| 2. นางนิตยา วิรุฬห์รัตน์ | โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ |
| 3. นางปรีดา วิทยากุล | โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร บึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร |



